Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/1747

26.6.2024

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2024/1747

z 13. júna 2024,

ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943, pokiaľ ide o zlepšenie koncepcie trhu s elektrinou v Únii

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 194 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru ([1]),

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov ([2]),

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom ([3]),

keďže:

(1) Od septembra 2021 sa na trhoch s elektrinou pozorujú veľmi vysoké ceny a volatilita. Ako uviedla Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ďalej len „ACER“) vo svojom konečnom posúdení koncepcie veľkoobchodného trhu s elektrinou v Únii z apríla 2022, ide najmä o dôsledok vysokej ceny plynu, ktorý sa používa ako vstupný materiál pri výrobe elektriny.

(2) Vystupňovanie útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, ktorá je zmluvnou stranou Zmluvy o Energetickom spoločenstve ([4]), a súvisiace medzinárodné sankcie od februára 2022 spôsobili plynovú krízu, narušili svetové trhy s energiou, vyostrili problém vysokých cien plynu a mali výrazný reťazový vplyv na ceny elektriny. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine spôsobila aj neistotu v súvislosti s dodávkami iných komodít, ako je čierne uhlie a ropa, ktoré využívajú zariadenia na výrobu elektriny. Uvedená neistota viedla k ďalšiemu výraznému zvýšeniu volatility cien elektriny. K rastu cien elektriny ďalej prispela obmedzená dostupnosť niektorých jadrových reaktorov a nízky objem výroby vodnej energie.

(3) V reakcii na túto situáciu Komisia vo svojom oznámení z 13. októbra 2021 s názvom „Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu“ navrhla súbor opatrení, ktoré môže Únia a jej členské štáty využiť pri riešení bezprostredného vplyvu vysokých cien energie na odberateľov v domácnosti a podniky a ku ktorým patrí podpora príjmov, daňové úľavy a opatrenia na úsporu a uskladňovanie energie a na posilnenie odolnosti voči budúcim cenovým šokom. Vo svojom oznámení z 8. marca 2022 s názvom „REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu“ Komisia načrtla niekoľko ďalších opatrení s cieľom posilniť tento súbor nástrojov a reagovať na rastúce ceny energie. Komisia tiež 23. marca 2022 zriadila dočasný rámec štátnej pomoci, aby umožnila určité subvencie na zmiernenie vplyvu vysokých cien energie.

(4) Komisia vo svojom oznámení z 18. mája 2022 predstavila svoj plán REPowerEU, v ktorom zaviedla ďalšie opatrenia zamerané na úsporu energie, diverzifikáciu dodávok energie, vyšší cieľ energetickej efektívnosti a zrýchlené zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov s cieľom znížiť závislosť Únie od ruských fosílnych palív vrátane návrhu zvýšiť cieľ Únie do roku 2030 pre hrubú konečnú spotrebu energie z obnoviteľných zdrojov na 45 %. Okrem toho Komisia vo svojom oznámení z 18. mája 2022 s názvom „Krátkodobé intervencie na trhu s energiou a dlhodobé

([1]) Ú. v. EÚ C 293, 18.8.2023, s. 112.
([2]) Ú. v. EÚ C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj.
([3]) Pozícia Európskeho parlamentu z 11. apríla 2024 (zatiaľ neuverejnená v úradnom vestníku) a rozhodnutie Rady z 21. mája 2024.
([4]) Ú. v. EÚ L 198, 22.7.2006, s. 18.

zlepšenia koncepcie trhu s elektrinou – postup“, v ktorom stanovila ďalšie krátkodobé opatrenia na boj proti vysokým cenám energie, identifikovala možné oblasti zlepšenia koncepcie trhu s elektrinou a oznámila zámer posúdiť tieto oblasti na účely zmeny legislatívneho rámca.

(5) S cieľom urýchlene reagovať na krízu cien energie a na obavy súvisiace s bezpečnosťou dodávok a riešiť prudký nárast cien pre občanov prijala Únia viacero právnych aktov vrátane nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 ([5]), ktorým sa zaviedol spoľahlivý systém uskladňovania plynu, nariadenia Rady (EÚ) 2022/1369 ([6]), ktorým sa stanovili účinné opatrenia na zníženie dopytu po plyne a elektrine, nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 ([7]), ktorým sa zaviedli systémy na obmedzenie cien, aby sa predišlo neočakávaným ziskom na trhoch s plynom aj elektrinou, a nariadenia Rady (EÚ) 2022/2577 ([8]), ktorým sa zaviedli opatrenia na urýchlenie postupov udeľovania povolení pre zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov.

(6) Dobre integrovaný trh s energiou, ktorý sa opiera o nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 ([9]), (EÚ) 2019/942 ([10]) a (EÚ) 2019/943 ([11]) a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ([12]), (EÚ) 2018/2002 ([13]) a (EÚ) 2019/944 ([14]), ktoré sa spolu zvyčajne označujú ako balík opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov a ktoré boli prijaté v rokoch 2018 a 2019 (ďalej len „balík opatrení v oblasti čistej energie“), umožňuje Únii využívať hospodárske prínosy jednotného trhu s energiou za každých podmienok a zároveň zaistiť bezpečnosť dodávok a zachovať proces dekarbonizácie, aby sa dosiahol cieľ Únie v oblasti klimatickej neutrality. Cezhraničným prepojením sa tiež zaisťuje bezpečnejšia, spoľahlivejšia a efektívnejšia prevádzka elektrizačných sústav a vyššia odolnosť voči krátkodobým cenovým šokom.

(7) Posilnenie vnútorného trhu s energiou a dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetickej transformácie si vyžadujú zásadnú modernizáciu elektrizačnej sústavy Únie, aby dokázala zvládnuť rozsiahle navyšovanie kapacity výroby energie z obnoviteľných zdrojov s variabilitou výrobných objemov v závislosti od počasia a meniace sa vzorce toku elektriny v Únii a aby bola schopná pokryť nový odber napríklad v súvislosti s elektrickými vozidlami a tepelnými čerpadlami. Vnútroštátne aj cezhraničné investície do sietí sú kľúčové pre správne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou vrátane bezpečnosti dodávok. Takéto investície sú potrebné na prepojenie energie z obnoviteľných zdrojov s odberom v situáciách, keď sú od seba vzdialenejšie, než ako to bývalo v minulosti, a v konečnom dôsledku aj z hľadiska dosiahnutia cieľov Únie v oblasti klímy a energetiky. Každá reforma trhu s elektrinou v Únii by preto mala prispieť k väčšej integrácii európskej elektrizačnej sústavy tak, aby sa zabezpečilo, že každý členský štát dosiahne mieru elektrickej prepojenosti v súlade s cieľom prepojenia elektrických sietí do roku 2030 aspoň na úrovni 15 % podľa článku 4 písm. d) bodu 1 nariadenia (EÚ) 2018/1999, aby sa táto kapacita prepojenia využívala v čo najväčšej miere v cezhraničnom obchode a aby sa vybudovala alebo zmodernizovala elektrizačná sústava a infraštruktúra prepojenosti Únie, a to napríklad v rámci projektov spoločného záujmu Únie stanovených podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 ([15]). Všetkým občanom a podnikom Únie by sa

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

([6]) Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

([7]) Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

([8]) Nariadenie Rady (EÚ) 2022/2577 z 22. decembra 2022, ktorým sa stanovuje rámec na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 335, 29.12.2022, s. 36).

([9]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/942 z 5. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 22).

([11]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54).

([12]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

([13]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2002 z 11. decembra 2018, ktorou sa mení smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 210).

([14]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125).

([15]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45).

mala poskytnúť primeraná prepojenosť, keďže im to môže poskytnúť veľké príležitosti pre účasť na energetickej transformácii a digitálnej transformácii Únie. Osobitná pozornosť by sa mala venovať najvzdialenejším regiónom uvedeným v článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), v ktorom sa uznávajú ich osobitné obmedzenia a v súvislosti s nimi sa ustanovuje prijatie osobitných opatrení.

(8) Súčasná koncepcia trhu s elektrinou okrem iného prispela k vzniku nových a inovačných produktov, služieb a opatrení na maloobchodných trhoch s elektrinou, čím sa podporila energetická efektívnosť a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov a rozšíril sa výber, aby sa spotrebiteľom pomohlo znížiť ich faktúry za elektrinu, a to aj prostredníctvom malých výrobných zariadení a nových služieb na zabezpečenie riadenia odberu. Kľúčovým prvkom budúcich trhov s elektrinou a elektrizačných sústav v Únii je uznanie a využívanie potenciálu digitalizácie energetického systému, ako je aktívna účasť spotrebiteľov. Zároveň je potrebné rešpektovať rozhodnutia spotrebiteľov, umožniť im využívať výhody rôznych zmluvných ponúk a chrániť odberateľov v domácnosti pred vysokými cenami počas energetickej krízy. Integrácia energetického systému sa chápe ako plánovanie a prevádzka energetického systému ako celku, ktorý zahŕňa početné energetické nosiče, infraštruktúry a sektory spotreby, a to ich pevnejším vzájomným prepojením, vzájomnou súčinnosťou a s podporou digitalizácie s cieľom poskytovať bezpečnú, cenovo dostupnú, spoľahlivú a udržateľnú energiu.

(9) V kontexte energetickej krízy vyšli najavo viaceré nedostatky súčasnej koncepcie trhu s elektrinou a neočakávané dôsledky vplyvu vysokých a nestálych cien fosílnych palív na krátkodobé trhy s elektrinou, ktoré vystavujú domácnosti a podniky výrazným cenovým skokom a následne ovplyvňujú ich faktúry za elektrinu.

(10) Rýchlejšie zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a čistých flexibilných technológií predstavuje najudržateľnejší a nákladovo najefektívnejší spôsob, ako štrukturálne znížiť dopyt po fosílnych palivách na výrobu elektriny a umožniť priamu spotrebu elektriny prostredníctvom elektrifikácie dopytu po energii a integrácie energetického systému. Obnoviteľné zdroje môžu mať vďaka ich nízkym prevádzkovým nákladom pozitívny vplyv na ceny elektriny v celej Únii a môžu znížiť spotrebu fosílnych palív.

(11) Vďaka zmenám koncepcie trhu s elektrinou by sa výhody vyplývajúce z rastúceho zavádzania elektriny z obnoviteľných zdrojov a z energetickej transformácie ako takej mali dostať k spotrebiteľom vrátane tých najzraniteľnejších a v konečnom dôsledku by ich mali ochrániť pred energetickými krízami a zabrániť v tom, aby sa v špirále energetickej chudoby ocitli ďalší odberatelia v domácnosti. Týmito zmenami by sa mal zmierniť vplyv vysokých cien fosílnych palív, najmä plynu, na ceny elektriny, aby mohli odberatelia v domácnosti a podniky z dlhodobého hľadiska využívať výhody cenovo dostupnej a bezpečnej energie z udržateľných obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov, ako aj energeticky efektívnych riešení pri znižovaní celkových nákladov na energiu, čo môže znížiť potrebu rozširovania energetických sietí a výrobných kapacít.

(12) Cieľom reformy koncepcie trhu s elektrinou je dosiahnuť dostupné a konkurencieschopné ceny elektriny pre všetkých spotrebiteľov. Uvedená reforma ako taká by mala byť prínosom nielen pre odberateľov v domácnostiach, ale aj pre konkurencieschopnosť priemyselných odvetví Únie tým, že uľahčí investície do čistých technológií, čo je nevyhnutné pri ich prechode na emisnú neutralitu. Energetickú transformáciu v Únii je potrebné podporiť pevnou výrobnou základňou čistých technológií. Touto reformou sa podporí cenovo dostupná elektrifikácia priemyslu a postavenie Únie ako svetového lídra vo výskume a inováciách v oblasti technológií na výrobu čistej energie.

(13) Funkčné a efektívne krátkodobé trhy sú hlavným nástrojom na integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a flexibilných zdrojov do trhu s elektrinou a na umožnenie nákladovo efektívnej integrácie energetického systému.

(14) Obzvlášť dôležité pre integráciu variabilných obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy pri čo najnižších nákladoch sú vnútrodenné trhy, keďže umožňujú účastníkom trhu obchodovať s nedostatkami alebo nadbytkom elektriny bližšie k času dodávky. Keďže výrobcovia energie z variabilných obnoviteľných zdrojov môžu vykonať presný odhad svojej výroby až krátko pred dodávkou, je pre nich veľmi dôležité maximalizovať obchodné príležitostí prostredníctvom prístupu na likvidný trh čo najbližšie k času dodávky elektriny. Čas uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu by sa mal preto skrátiť a stanoviť bližšie k reálnemu času, aby sa maximalizovali príležitosti účastníkov trhu na obchodovanie s nedostatkom a nadbytkom elektriny a aby sa prispelo k lepšej integrácii variabilných obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy. Ak táto zmena ohrozí bezpečnosť dodávok, a aby sa umožnil nákladovo efektívny prechod na kratší čas uzávierky medzioblastného trhu, prevádzkovatelia prepravných sietí by mali mať možnosť požiadať o výnimku na základe posúdenia vplyvu a za

predpokladu schválenia dotknutým regulačným orgánom, aby získali predĺženie harmonogramu jej zavádzania. Táto žiadosť by mala obsahovať akčný plán s konkrétnymi krokmi v záujme zavedenia nového času uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu.

(15) Preto je dôležité, aby sa vnútrodenné trhy prispôsobili účasti technológií výroby energie z variabilných obnoviteľných zdrojov, ako je slnečná a veterná energia, ako aj účasti riadenia odberu a uskladňovania energie. Likvidita vnútrodenných trhov by sa mala zlepšiť spoločným využívaním kníh objednávok medzi organizátormi trhu v rámci ponukovej oblasti, a to aj vtedy, keď sú medzioblastné kapacity nastavené na nulu alebo po čase uzávierky vnútrodenného trhu. S cieľom zabezpečiť, aby nominovaní organizátori trhu s elektrinou (ďalej len „nominovaní organizátori“) spoločne využívali knihy objednávok v časových rámcoch prepojenia denného a vnútrodenného trhu, nominovaní organizátori by mali zadávať všetky objednávky pre denné a vnútrodenné produkty a produkty s rovnakými vlastnosťami do jednotného prepojenia denného a vnútrodenného trhu a nemali by organizovať obchodovanie s dennými alebo vnútrodennými produktmi alebo produktmi s rovnakými vlastnosťami mimo tohto jednotného prepojenia denných a vnútrodenných trhov. S cieľom riešiť inherentné riziko diskriminácie pri obchodovaní s dennými a vnútrodennými produktmi v rámci jednotného prepojenia denného a vnútrodenného trhu a mimo neho a následné odčerpávanie likvidity na prepojených trhoch s elektrinou v Únii by sa táto povinnosť mala vzťahovať na nominovaných organizátorov, na podniky, ktoré vykonávajú nad nominovanými organizátormi priamo alebo nepriamo kontrolu, ako aj na podniky, ktoré sú pod priamou alebo nepriamou kontrolou nominovaného organizátora. S cieľom zvýšiť transparentnosť trhov by ich účastníci mali v prípade potreby poskytovať informácie výrobným jednotkám bez toho, aby bolo dotknuté predkladanie ponúk v súlade s príslušným rámcom v každom členskom štáte.

(16) Okrem toho by krátkodobé trhy s elektrinou mali zabezpečiť, aby sa na nich mohli zúčastňovať malí poskytovatelia služieb flexibility, a to znížením minimálnej veľkosti ponuky.

(17) Na zabezpečenie účinnej integrácie elektriny vyrobenej z variabilných obnoviteľných zdrojov energie a na zníženie potreby výroby elektriny z fosílnych palív v situáciách regionálnej krízy cien elektriny alebo krízy cien elektriny v celej Únii by mali mať členské štáty možnosť požiadať prevádzkovateľov sústav, aby navrhli obstaranie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky, ktorý by umožnil dodatočné riadenie odberu, s cieľom prispieť k zníženiu spotreby v elektrizačnej sústave. Návrh produktu obmedzenia spotreby v čase špičky by mal posúdiť dotknutý regulačný orgán so zreteľom na cieľ zníženia dopytu po elektrine a obmedzenia vplyvu na veľkoobchodnú cenu elektriny v čase špičky. Keďže cieľom produktu obmedzenia spotreby v čase špičky je znížiť a presunúť spotrebu elektriny a keďže je potrebné vyhnúť sa zvýšeniu emisií skleníkových plynov, aktivácia produktu obmedzenia spotreby v čase špičky by nemala znamenať spustenie výroby energie z fosílnych palív, ktorá sa nachádza za meracím bodom. Keďže produkt obmedzenia spotreby v čase špičky sa má používať len v obmedzených situáciách regionálnej krízy cien elektriny alebo krízy cien elektriny v celej Únii, jeho obstarávanie sa môže uskutočniť najviac jeden týždeň pred uvoľnením dodatočných kapacít riadenia odberu. Prevádzkovatelia sústav by mali mať možnosť aktivovať produkt obmedzenia spotreby v čase špičky pred časovým rámcom denného trhu alebo v rámci neho. Produkt obmedzenia spotreby v čase špičky by malo byť prípadne možné aktivovať automaticky na základe vopred stanovenej ceny elektriny. Na overenie objemov zníženia spotreby elektriny by mal prevádzkovateľ sústavy použiť základnú hodnotu, ktorá odráža očakávanú spotrebu elektriny bez aktivácie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky, a po porade s účastníkmi trhu by mal k tejto základnej hodnote vypracovať metodiku. Túto metodiku by mal schváliť dotknutý regulačný orgán. Vplyv používania produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trhu s elektrinou v Únii by mala posúdiť agentúra ACER, pričom by mala zohľadniť potrebu, aby produkty obmedzenia spotreby v čase špičky neprimerane nenarúšali fungovanie trhov s elektrinou alebo nespôsobovali presmerovanie riadenia odberu na produkty obmedzenia spotreby v čase špičky, a mala by mať možnosť vydať regulačným orgánom odporúčania, ktoré by sa mali zohľadniť v ich posudzovaní na vnútroštátnej úrovni. Agentúra ACER by mala posúdiť aj vplyv vývoja produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trh s elektrinou v Únii za normálnych okolností. Na základe tohto posúdenia by Komisia mala mať možnosť vo vhodných prípadoch predložiť legislatívny návrh na zmenu nariadenia (EÚ) 2019/943 s cieľom zaviesť produkty obmedzenia spotreby v čase špičky mimo situácií kríz cien elektriny.

(18) Aby sa spotrebitelia mohli aktívne zúčastňovať na trhoch s elektrinou a aby sa im poskytla flexibilita, postupne sa vybavujú inteligentnými meracími zariadeniami. Vo viacerých členských štátoch je však zavádzanie inteligentných meracích systémov stále pomalé, preto je nevyhnutné, aby členské štáty zlepšili podmienky pre inštaláciu inteligentných meracích systémov s cieľom čo najskôr dosiahnuť úplné pokrytie. Prevádzkovatelia prenosových sústav, prevádzkovatelia distribučných sústav a príslušní účastníci trhu vrátane nezávislých agregátorov by však mali mať možnosť používať so súhlasom koncového odberateľa údaje zo špecializovaných meracích zariadení v súlade s článkami 23 a 24 smernice (EÚ) 2019/944 a inými príslušnými právnymi predpismi Únie vrátane právnych predpisov v oblasti ochrany údajov a súkromia, najmä nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 ([16]). Okrem toho, prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav by mali

([16]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

využívať údaje zo špecializovaných meracích zariadení na pozorovanie a zúčtovanie služieb flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie, so súhlasom koncového odberateľa výlučne v prípadoch, keď ešte inteligentné meracie systémy nie sú nainštalované, a v prípadoch, keď inteligentné meracie systémy neposkytujú dostatočnú úroveň podrobnosti údajov. Možnosť využívať údaje zo špecializovaných meracích zariadení na pozorovanie a zúčtovanie by mala uľahčiť aktívnu účasť koncových odberateľov na trhu a rozvoj ich riadenia odberu. Používanie údajov z týchto špecializovaných meracích zariadení by malo byť v súlade s požiadavkami na kvalitu týchto údajov.

(19) Týmto nariadením sa stanovuje právny základ pre spracúvanie osobných údajov v súlade s nariadením (EÚ) 2016/679. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby boli splnené všetky zásady a povinnosti súvisiace so spracúvaním osobných údajov stanovené v nariadení (EÚ) 2016/679 vrátane minimalizácie údajov. Ak možno cieľ tohto nariadenia dosiahnuť bez spracúvania osobných údajov, prevádzkovatelia údajov by sa mali spoliehať na anonymné a súhrnné údaje.

(20) Spotrebitelia a dodávatelia potrebujú na pokrytie svojej dlhodobej cenovej expozície a zníženie svojej závislosti od krátkodobých cien efektívne a účinné forwardové trhy. Aby mohli odberatelia elektriny v celej Únii v plnej miere využívať výhody celoúnijných integrovaných trhov s elektrinou a hospodárskej súťaže, Komisia by mala posúdiť vplyv možných opatrení na zlepšenie fungovania forwardových trhov s elektrinou v Únii, napríklad pokiaľ ide o frekvenciu prideľovania, platnosť a povahu dlhodobých prenosových práv, spôsoby posilnenia sekundárneho trhu a možné zavedenie regionálnych virtuálnych obchodných uzlov.

(21) Časť posúdenia venovaná možnému zavedeniu regionálnych virtuálnych obchodných uzlov by sa mala okrem iného zaoberať aj tým, aké by to malo dôsledky pre už existujúce medzivládne dohody súvisiace s cezhraničným spoločným vlastníctvom elektrární. V prípade ich zavedenia by regionálne virtuálne obchodné uzly odrážali súhrnnú cenu viacerých ponukových oblastí a poskytovali by referenčnú cenu, ktorú by mali operátori trhu využívať v rámci ponuky forwardových zaisťovacích produktov. Regionálne virtuálne obchodné uzly by sa v tomto kontexte nemali chápať ako subjekty, ktoré zabezpečujú alebo vykonávajú transakcie. Regionálne virtuálne obchodné uzly by poskytovaním referenčného cenového indexu umožnili združovanie likvidity a poskytovali by účastníkom trhu dodatočné možnosti zaistenia. S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania tohto nariadenia by sa mali na Komisiu preniesť vykonávacie právomoci, aby v prípade potreby bližšie špecifikovala opatrenia a nástroje týkajúce sa koncepcie forwardových trhov s elektrinou v Únii, a to aj pokiaľ ide o zavedenie regionálnych virtuálnych obchodných uzlov. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 ([17]).

(22) S cieľom rozšíriť možnosti účastníkov trhu v súvislosti so zaisťovaním by sa mala rozšíriť úloha jednotnej prideľovacej platformy zriadenej v súlade s nariadením Komisie (EÚ) 2016/1719 ([18]). Jednotná prideľovacia platforma by mala slúžiť ako subjekt poskytujúci prideľovanie a uľahčujúci obchodovanie s finančnými dlhodobými prenosovými právami v mene prevádzkovateľov prenosových sústav medzi rôznymi ponukovými oblasťami a v relevantných prípadoch medzi regionálnymi virtuálnymi obchodnými uzlami.

(23) Sieťové tarify by mali prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav motivovať k využívaniu služieb flexibility ďalším vývojom inovatívnych riešení na optimalizáciu existujúcej siete a na obstarávanie služieb flexibility, najmä riadenia odberu alebo uskladňovania energie. Na tento účel by sa sieťové tarify mali navrhovať tak, aby zohľadňovali prevádzkové a kapitálové výdavky prevádzkovateľov sústav alebo ich účinnú kombináciu, aby mohli elektrizačnú sústavu prevádzkovať nákladovo efektívnym spôsobom. Požiadavka na odzrkadľovanie nákladov by nemala obmedzovať možnosť efektívneho prerozdelenia nákladov, keď sa uplatňujú sieťové poplatky podľa miesta alebo času. Prispelo by to tiež k integrácii energie z obnoviteľných zdrojov s čo najnižšími nákladmi pre elektrizačnú sústavu a koncovým odberateľom by to umožnilo zhodnotiť ich flexibilné riešenia. Kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní dostatočných investícií do potrebného rozvoja, rozširovania a posilňovania siete zohrajú regulačné orgány. Regulačné orgány by mali podporovať akceptáciu a využívanie anticipačných investícií zo strany verejnosti, čím sa podporí urýchlenie rozvoja siete v záujme urýchleného zavedenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov, a to v prípade potreby aj v určených oblastiach zrýchlenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov a inteligentného elektrifikovaného odberu.

(24) Energia z obnoviteľných zdrojov na mori, ako je veterná energia na mori, energia z oceánov a plávajúca fotovoltika, bude zohrávať zásadnú úlohu pri budovaní energetickej sústavy založenej prevažne na obnoviteľných zdrojoch energie a pri zabezpečovaní klimatickej neutrality do roku 2050. Širšiemu a efektívnemu zavedeniu týchto zdrojov však bránia značné prekážky, ktoré zamedzujú masívnemu rozšíreniu potrebnému na dosiahnutie týchto cieľov.

([17]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13).

([18]) Nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1719 z 26. septembra 2016, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prideľovanie dlhodobých kapacít (Ú. v. EÚ L 259, 27.9.2016, s. 42).

Podobné prekážky by sa v budúcnosti mohli objaviť aj v prípade iných technológií na mori. S cieľom znížiť investičné riziko pre realizátorov projektov na mori by mohli vývoj projektov na mori uľahčiť nástroje, ako sú zmluvy o nákupe elektriny (ďalej len „zmluvy PPA“ – power purchase agreements) alebo dvojsmerné rozdielové zmluvy. V prípade hybridných projektov na mori, ktoré sú spojené s viac ako jedným trhom v ponukovej oblasti na mori, existuje dodatočné riziko spojené s jedinečnou topografickou situáciou súvisiacou s prístupom na trh. S cieľom znížiť riziká pre takéto projekty by mali prevádzkovatelia prenosových sústav platiť kompenzáciu v prípadoch, ak v rámci validovaných výsledkov výpočtu kapacity buď nesprístupnili kapacitu dohodnutú v dohodách o pripojení na spojovacom vedení, alebo nesprístupnili kapacitu kritických prvkov siete podľa pravidiel výpočtu kapacity stanovených v článku 16 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943, alebo oboje. Prevádzkovatelia prenosových sústav by nemali platiť kompenzáciu, ak vo validovaných výsledkoch výpočtu kapacity sprístupnili kapacitu spojovacieho vedenia na úrovni alebo nad rámec požiadaviek dohody o pripojení, ako aj kapacitu kritických prvkov siete v súlade s pravidlami stanovenými v článku 16 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943. V príslušnej dohode o pripojení s prevádzkovateľom zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori by sa prevádzkovatelia prenosových sústav mali snažiť poskytnúť celkovú dohodnutú kapacitu ako pevnú, nie flexibilnú, a v súlade s rámcom pre dohody o pripojení stanoveným v smernici (EÚ) 2019/944. Členské štáty by mali byť o dohode o pripojení informované v dostatočnom predstihu. Kompenzácia by sa mala vyplatiť buď vtedy, keď sa dostupné prenosové kapacity znížia do takej miery, že na okolité trhy nie je možné dodať celé množstvo vyrobenej elektriny, ktoré by zariadenie na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori inak mohlo vyviezť, alebo vtedy, keď aj keď sa celé množstvo elektriny môže vyviezť, v ponukovej oblasti na mori dôjde k zodpovedajúcemu zníženiu ceny v porovnaní so situáciou bez obmedzenia kapacity. Kompenzácia by sa mala vyplácať z príjmu z preťaženia. Mala by sa uplatňovať, ak jeden alebo viacerí prevádzkovatelia prenosových sústav nesprístupnili dostatočnú kapacitu na vývoz vyrobenej elektriny na svojom príslušnom spojovacom vedení do objemu kapacity dohodnutého v dohode o pripojení, a mali by ju poskytovať uvedení prevádzkovatelia prenosových sústav. V záujme regionálnej spravodlivosti, ak je nedostatočná kapacita spôsobená tým, že iní prevádzkovatelia prenosových sústav nesprístupnili kapacitu na svojich kritických prvkoch siete podľa pravidiel výpočtu kapacity stanovených v článku 16 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943, náklady na kompenzáciu by sa mali medzi týchto prevádzkovateľov prenosových sústav proporcionálne rozdeliť v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“. Okrem toho sa akákoľvek kompenzácia, na ktorú sa nevzťahuje toto proporcionálne rozdelenie, môže rozdeliť medzi príslušné strany v členských štátoch zapojené do hybridného projektu na mori v rámci ich dohôd o rozdelení nákladov. Táto kompenzácia by nemala viesť k nadmernej kompenzácii a jej účelom je vyvažovať znížené príjmy prevádzkovateľov zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori v dôsledku obmedzeného prístupu na prepojené trhy. Mala by sa vzťahovať len na výrobnú kapacitu dostupnú na trhu, ktorá môže závisieť od počasia a ktorá nezahŕňa výpadky a údržbu projektu na mori. Kompenzácia v prípade obmedzeného prístupu k prenosovej sústave by sa nemala považovať za prednostný dispečing a mala by byť v súlade so zásadami nediskriminácie a maximalizácie cezhraničných kapacít pre obchod podľa článku 16 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943. Okrem toho by nemalo dochádzať k dvojitej kompenzácii za rovnaké riziko, na ktoré sa vzťahuje dané ustanovenie, napríklad ak je dané riziko už pokryté v rámci rozdielovej zmluvy alebo iného príslušného systému podpory. Podrobnosti tohto kompenzačného mechanizmu a metodika jeho zavádzania, ktorá sa vypracuje, vrátane podmienok, za akých môže opatrenie zaniknúť, ako je existencia dostatočného odberu v rámci ponukovej oblasti na mori, napríklad veľkého elektrolyzéra, alebo priamy prístup na dostatočný počet trhov, ktoré umožnia toto riziko eliminovať, sa majú ďalej rozpracovať vo vykonávacom akte, a to v relevantných prípadoch aj prostredníctvom zmien nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1222 ([19]).

(25) Na veľkoobchodnom dennom trhu sa najskôr predáva elektrina z elektrární s nižšími marginálnymi nákladmi, ale cena pre všetkých účastníkov trhu sa stanovuje podľa poslednej elektrárne potrebnej na pokrytie dopytu, a to je elektráreň s najvyššími marginálnymi nákladmi po zúčtovaní trhov. V tejto súvislosti energetická kríza ukázala, že prudký nárast cien plynu a čierneho uhlia môže viesť k mimoriadnemu a trvalému zvyšovaniu cien, za aké plynové a uhoľné zariadenia na výrobu elektriny predkladajú ponuky na veľkoobchodnom dennom trhu. To následne viedlo k mimoriadne vysokým cenám na dennom trhu v celej Únii, keďže plynové a uhoľné zariadenia na výrobu elektriny sú často zariadeniami s najvyššími marginálnymi nákladmi potrebnými na uspokojenie dopytu po elektrine.

(26) Vzhľadom na úlohu ceny na dennom trhu ako referenčnej hodnoty pre cenu na iných veľkoobchodných trhoch s elektrinou a vzhľadom na to, že všetci účastníci trhu dostávajú zúčtovaciu cenu, zaznamenávajú technológie s výrazne nižšími marginálnymi nákladmi neustále vysoké príjmy.

([19]) Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1222 z 24. júla 2015, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia (Ú. v. EÚ L 197, 25.7.2015, s. 24).

(27) Na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie a cieľov stanovených v pláne REPowerEU na zvýšenie energetickej nezávislosti musí Únia výrazne urýchliť zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov. Vzhľadom na investičné potreby, ktoré sú nevyhnutné na dosiahnutie uvedených cieľov, by mal trh zabezpečiť vytvorenie dlhodobého cenového signálu.

(28) V uvedenom kontexte by sa členské štáty mali usilovať o vytvorenie vhodných trhových podmienok pre dlhodobé trhovo orientované nástroje, ako sú zmluvy PPA. Zmluvy PPA sú dvojstranné kúpne zmluvy medzi výrobcami a kupujúcimi elektriny, ktoré sú uzatvárané na dobrovoľnom základe a sú založené na trhových cenových podmienkach bez regulačných zásahov do cenotvorby. Zmluvy PPA poskytujú odberateľovi dlhodobú cenovú stabilitu a výrobcovi potrebnú istotu na prijímanie investičných rozhodnutí. Napriek tomu má aktívne trhy s takýmito zmluvami len niekoľko členských štátov a výber kupujúcich je zvyčajne obmedzený na veľké podniky, a to aj preto, že zmluvy PPA čelia viacerým prekážkam, najmä ťažkostiam pri krytí rizika omeškania platby zo strany kupujúceho v týchto dlhodobých zmluvách. Členské štáty by mali pri stanovovaní politík na dosiahnutie cieľov dekarbonizácie energetiky stanovených vo svojich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch zohľadniť potrebu vytvorenia dynamického trhu so zmluvami PPA. Pri navrhovaní opatrení s priamym vplyvom na zmluvy PPA by členské štáty mali rešpektovať možné oprávnené očakávania a zohľadniť vplyvy uvedených opatrení na existujúce a budúce zmluvy PPA.

(29) V súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001 majú členské štáty posúdiť regulačné a administratívne prekážky brániace uzatváraniu dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov, odstrániť neodôvodnené prekážky a neprimerané alebo diskriminačné postupy alebo poplatky a podporovať využívanie takýchto zmlúv. Okrem toho majú členské štáty vo svojich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch opísať politiky a opatrenia na uľahčenie využívania zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov. Bez toho, aby bola dotknutá táto povinnosť podávať správy o regulačnom kontexte s vplyvom na trh so zmluvami PPA, by členské štáty mali zabezpečiť, aby nástroje na zníženie finančných rizík spojených s omeškaním dlhodobých platobných záväzkov zo strany kupujúceho v rámci zmlúv PPA boli prístupné odberateľom, ktorí čelia prekážkam pri vstupe na trh s PPA a nemajú finančné ťažkosti. Členské štáty by mali mať možnosť rozhodnúť sa zriadiť systém záruk za trhové ceny, ak súkromné záruky nie sú dostupné alebo nie sú dostatočne dostupné. Ak členský štát zriadi taký systém záruk, mal by doň zahrnúť ustanovenia, ktorými sa zabráni zníženiu likvidity na trhoch s elektrinou, napríklad prostredníctvom finančných zmlúv PPA. Členské štáty by sa mohli rozhodnúť uľahčiť agregáciu dopytu po zmluvách PPA od odberateľov, ktorí jednotlivo čelia prekážkam pri vstupe na trh s takýmito zmluvami, ale spoločne by mali mať možnosť poskytnúť výrobcom atraktívnu ponuku zmlúv PPA. Členské štáty by nemali podporovať zmluvy PPA na nákup elektriny vyrobenej z fosílnych palív. Členské štáty by mali mať možnosť obmedziť sa na podporu len tých systémov záruk, ktoré podporujú novú výrobu energie z obnoviteľných zdrojov v súlade so svojimi politikami v oblasti dekarbonizácie, najmä ak trh so zmluvami o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov nie je dostatočne rozvinutý. Hoci štandardným prístupom by malo byť nerozlišovanie medzi spotrebiteľmi, členské štáty by mali mať možnosť rozhodnúť sa zamerať uvedené nástroje na konkrétne kategórie spotrebiteľov, pričom by mali uplatňovať objektívne a nediskriminačné kritériá. V uvedenom kontexte by mali členské štáty zabezpečiť primeranú koordináciu, a to aj s príslušnými nástrojmi poskytovanými na úrovni Únie, napríklad Európskou investičnou bankou.

(30) Členské štáty majú pri navrhovaní a prideľovaní verejnej podpory k dispozícii niekoľko nástrojov na podporu rozvoja trhov so zmluvami PPA. Možnosť realizátorov projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktorí sa zúčastňujú na verejnej súťaži na podporu, vyhradiť si časť výroby elektriny na predaj prostredníctvom zmluvy PPA by prispela k podpore a rozvoju trhov s týmito zmluvami. Okrem toho by sa členské štáty mali v rámci hodnotenia uvedených verejných súťaží snažiť uplatňovať kritériá na stimulovanie prístupu na trh so zmluvami PPA pre subjekty, ktoré čelia prekážkam vstupu na trh, ako sú malé podniky a stredné podniky, a uprednostňovať uchádzačov, ktorí predložia podpísanú zmluvu PPA alebo záväzok podpísať takúto zmluvu na časť výroby elektriny v rámci projektu od jedného alebo viacerých potenciálnych kupujúcich, ktorí čelia ťažkostiam s prístupom na trh so zmluvami PPA.

(31) S cieľom prispieť k transparentnosti a rozvoju trhov so zmluvami PPA na úrovni Únie a členských štátov by agentúra ACER mala uverejňovať výročné posúdenie týchto trhov, posudzovať potrebu vypracovania a vydania dobrovoľných vzorov zmlúv PPA a vypracovať ich, ak sa v posúdení dospeje k záveru, že je to potrebné.

(32) Členské štáty by mali venovať osobitnú pozornosť cezhraničným zmluvám PPA a odstrániť neodôvodnené prekážky, ktoré sa ich osobitne týkajú, čím sa spotrebiteľom v členských štátoch s obmedzenou kapacitou umožní prístup k energii vyrábanej v iných regiónoch bez diskriminácie.

(33) Ak Komisia na základe príslušného posúdenia dospeje k záveru, že členské štáty pri odstraňovaní prekážok na trhoch so zmluvami PPA potrebujú podporu, mala by mať možnosť vypracovať osobitné usmernenia. Tieto usmernenia by sa mali zamerať najmä na odstránenie prekážok brániacich v rozširovaní trhov so zmluvami PPA vrátane cezhraničných zmlúv PPA. Takéto prekážky môžu mať veľa podôb, od regulačných prekážok, najmä neprimeraných alebo diskriminačných postupov alebo poplatkov, až po úlohu potvrdení o pôvode alebo nakladanie so zmluvami PPA v súvislosti s prístupom potenciálnych odberateľov k finančným riešeniam.

(34) V nariadení (EÚ) 2018/1999 sa stanovuje využívanie mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov ako nástroja na uľahčenie dosiahnutia záväzného cieľa Únie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030. Podľa smernice (EÚ) 2018/2001, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413, ([20]) sa členské štáty majú spoločne snažiť o to, aby sa zvýšil podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe Únie v roku 2030 na 45 % nad rámec záväzného cieľa Únie na úrovni 42,5 %. Komisia by preto mala posúdiť, či by opatrenia na úrovni Únie, doplňajúce vnútroštátne opatrenia, mohli prispieť k dosiahnutiu dodatočných 2,5 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe Únie. V tejto súvislosti by mala Komisia zanalyzovať možnosť využitia mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov na organizovanie aukcií energie z obnoviteľných zdrojov na úrovni Únie v súlade s príslušným regulačným rámcom.

(35) Ak sa členské štáty rozhodnú podporovať investície financované z verejných zdrojov prostredníctvom systémov priamej podpory cien do nových nízkouhlíkových zariadení na výrobu elektriny z nefosílnych palív s cieľom dosiahnuť ciele Únie v oblasti dekarbonizácie, tieto systémy by mali byť štruktúrované ako dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami, ktoré by okrem záruky výnosov zahŕňali aj obmedzenie hornej hranice trhových výnosov príslušných výrobných aktív. Keďže povinnosť podľa tohto nariadenia by sa mala vzťahovať len na podporu investícií do nových zariadení na výrobu elektriny, členské štáty by mali mať možnosť rozhodnúť sa poskytnúť systémy podpory v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami aj novým investíciám zameraným na podstatnú modernizáciu existujúcich zariadení na výrobu elektriny alebo na podstatné zvýšenie kapacity či predĺženie životnosti takýchto zariadení.

(36) V záujme zabezpečenia právnej istoty a predvídateľnosti by sa povinnosť štruktúrovať systémy priamej podpory prostredníctvom dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami mala vzťahovať len na zmluvy v rámci systémov priamej podpory cien súvisiace s investíciami do nových zariadení na výrobu elektriny uzavreté 17. júla 2027 alebo neskôr. Uvedené prechodné obdobie by malo byť päť rokov v prípade hybridných zariadení na mori spojených s dvoma alebo viacerými ponukovými oblasťami z dôvodu zložitosti takýchto projektov.

(37) Účasť účastníkov trhu na systémoch priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami by mala byť dobrovoľná.

(38) Povinnosťou využívať dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami nie je dotknutý článok 6 ods. 1 smernice (EÚ) 2018/2001.

(39) Aj keď sa smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1711 ([21]) mení článok 4 ods. 3 druhý pododsek smernice (EÚ) 2018/2001, ostatné ustanovenia článku 4 uvedenej smernice, ktorými sa stanovujú zásady koncepcie systémov podpory energie z obnoviteľných zdrojov, sa uplatňujú naďalej.

(40) Dvojsmernými rozdielovými zmluvami alebo rovnocennými systémami s rovnakými účinkami by sa zabezpečilo, že príjmy výrobcov pochádzajúce z nových investícií do výroby elektriny, ktoré využívajú verejnú podporu, budú nezávislejšie od nestálych cien výroby elektriny z fosílnych palív, ktorá zvyčajne určuje cenu na dennom trhu.

(41) Zásady koncepcie stanovené v tomto nariadení by sa mali vzťahovať na systémy priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami. Pri posudzovaní takýchto dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami podľa pravidiel štátnej

([20]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2413 z 18. októbra 2023, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2018/2001, nariadenie (EÚ) 2018/1999 a smernica 98/70/ES, pokiaľ ide o podporu energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorou sa zrušuje smernica Rady (EÚ) 2015/652 (Ú. v. EÚ L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj).

([21]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1711 z 13. júna 2024, ktorou sa menia smernice (EÚ) 2018/2001 a (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o zlepšenie koncepcie trhu s elektrinou v Únii (Ú. v. EÚ L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj).

pomoci by Komisia mala overiť súlad uvedených zmlúv alebo systémov s právom Únie, ktoré je svojou podstatou spojené s pravidlami štátnej pomoci, ako sú zásady koncipovania dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami, ako sa stanovuje v tomto nariadení. Pri koncipovaní uvedených dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami by sa mali zachovať stimuly pre zariadenie na výrobu elektriny, aby fungovalo a efektívne sa zúčastňovalo na trhoch s elektrinou a najmä aby zohľadňovalo trhové podmienky. Komisia by vo svojom posúdení mala zabezpečiť, aby koncipovanie dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami neviedlo k neprimeraným narušeniam hospodárskej súťaže a obchodu na vnútornom trhu. Komisia by predovšetkým mala zabezpečiť, aby rozdelenie príjmov podnikom nenarúšalo rovnaké podmienky na vnútornom trhu, najmä ak nie je možné uplatniť súťažné ponukové konanie. Dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami by sa mohli líšiť v dĺžke trvania a mohli by okrem iného zahŕňať rozdielové zmluvy založené na vtláčaní s uvedením jednej alebo viacerých realizačných cien, minimálnu cenu alebo rozdielové zmluvy založené na kapacite alebo referenčných bodoch. Povinnosť používať dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami sa nevzťahuje na systémy podpory, ktoré nie sú priamo spojené s výrobou elektriny, ako je uskladňovanie energie, a ktoré nevyužívajú priamu podporu cien, ako je investičná pomoc v podobe vopred vyplatenej finančnej podpory, daňových opatrení alebo zelených certifikátov. S cieľom motivovať protistrany, aby si plnili svoje zmluvné záväzky, dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami by mali obsahovať doložky o sankciách uplatniteľné pre prípad neoprávneného jednostranného predčasného ukončenia zmluvy.

(42) Avšak, keďže obmedzenie týkajúce sa stanovenia systémov priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami zužuje množstvo typov systémov priamej podpory cien, ktoré môžu členské štáty prijať v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, malo by sa obmedziť na nízkouhlíkové, nefosílne technológie s nízkymi a stabilnými prevádzkovými nákladmi a na technológie, ktoré zvyčajne neposkytujú elektrizačnej sústave flexibilitu, pričom by sa mali vylúčiť technológie, ktoré sú v počiatočných štádiách uvádzania na trh. Je to potrebné na zabezpečenie toho, aby sa neohrozila ekonomická použiteľnosť výrobných technológií s vysokými marginálnymi nákladmi a aby sa zachovali stimuly technológií, ktoré môžu elektrizačnej sústave ponúknuť flexibilitu na predkladanie ponúk na trhu s elektrinou na základe svojich alternatívnych nákladov. Okrem toho by sa obmedzenie týkajúce sa stanovovania systémov priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami nemalo vzťahovať na nové technológie, v prípade ktorých môžu byť na stimulovanie ich využívania vhodnejšie iné typy systémov priamej podpory cien. Týmto obmedzením by nemala byť dotknutá možná výnimka pre malé zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a demonštračné projekty podľa smernice (EÚ) 2018/2001 a mali by sa zohľadniť osobitosti komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov v súlade s uvedenou smernicou. Vzhľadom na potrebu poskytnúť výrobcom regulačnú istotu by sa povinnosť členských štátov uplatňovať systémy priamej podpory cien v prípade výroby elektriny v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami mala vzťahovať len na investície do nových zariadení na výrobu elektriny využívajúcich zdroje uvedené v tomto odôvodnení.

(43) V dôsledku obmedzenia hornej hranice trhových výnosov by systémy priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami mali členským štátom poskytnúť dodatočný zdroj príjmu v obdobiach vysokých cien energie. S cieľom ďalej zmierniť vplyv vysokých cien elektriny na faktúry spotrebiteľov za energiu by členské štáty mali zabezpečiť, aby sa všetky príjmy od výrobcov, na ktorých sa vzťahujú systémy priamej podpory cien v podobe dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami, alebo ekvivalent finančnej hodnoty takýchto príjmov posunuli koncovým odberateľom vrátane odberateľov v domácnosti, malým podnikom a stredným podnikom a energeticky náročným podnikom. Pri rozdeľovaní príjmov odberateľom v domácnosti by členské štáty mali mať najmä možnosť uprednostniť zraniteľných odberateľov a odberateľov postihnutých energetickou chudobou. Vzhľadom na širšie výhody pre odberateľov elektriny vyplývajúce z investícií do energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej efektívnosti a zavádzania nízkouhlíkovej energie by členské štáty mali mať takisto možnosť využívať príjmy z dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami alebo ekvivalent finančnej hodnoty takýchto príjmov na financovanie investícií do znižovania nákladov koncových odberateľov na elektrinu, ako aj do konkrétnej hospodárskej činnosti, napríklad investovaním do rozvoja distribučnej sústavy, obnoviteľných zdrojov energie a infraštruktúry nabíjacích staníc pre elektrické vozidlá. Členské štáty by tiež mali mať možnosť využívať takéto príjmy alebo ekvivalent ich finančnej hodnoty na financovanie nákladov na systémy priamej podpory cien. Prerozdeľovanie príjmov by sa malo uskutočňovať tak, aby boli odberatelia ďalej do určitej miery vystavení cenovému signálu, teda aby znižovali svoju spotrebu, keď sú ceny vysoké, alebo ju presúvali na obdobia s nižšími cenami, čo sú obvykle obdobia s vyšším podielom výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Členské štáty by mali mať predovšetkým možnosť zvážiť spotrebu v čase mimo špičky, aby sa zachovali stimuly k flexibilite. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby prerozdelenie príjmov medzi konečných spotrebiteľov elektriny neovplyvnilo rovnaké podmienky a hospodársku súťaž medzi jednotlivými dodávateľmi. Uvedené zásady by nemali byť povinné v prípade príjmov generovaných zmluvami v rámci systémov priamej podpory cien, ktoré boli uzavreté pred

dátumom začatia uplatňovania povinnosti používať dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami. Členské štáty môžu rozdeľovať príjmy z dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami bez toho, aby toto rozdeľovanie predstavovalo reguláciu maloobchodných cien podľa článku 5 smernice (EÚ) 2019/944.

(44) Okrem toho by členské štáty mali zabezpečiť, aby systémy priamej podpory cien alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami bez ohľadu na svoju podobu nenarúšali efektívne, konkurencieschopné a likvidné fungovanie trhov s elektrinou a zachovali pritom stimuly pre výrobcov, aby reagovali na trhové signály vrátane zastavenia výroby, keď sú ceny elektriny nižšie ako ich prevádzkové náklady, ako aj stimuly pre koncových odberateľov, aby znížili spotrebu, keď sú ceny elektriny vysoké. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby systémy podpory nevytvárali prekážku rozvoju obchodných zmlúv, ako sú zmluvy PPA.

(45) Dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami a zmluvy PPA sa tak vzájomne dopĺňajú, pokiaľ ide o napredovanie v energetickej transformácii a poskytovanie výhod energie z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkovej energie spotrebiteľom. S výhradou požiadaviek zavedených v tomto nariadení by členské štáty mali mať možnosť slobodne sa rozhodnúť, ktoré nástroje použijú na dosiahnutie svojich cieľov v oblasti dekarbonizácie. Prostredníctvom zmlúv PPA súkromní investori prispievajú k ďalšiemu zavádzaniu energie z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkovej energie a zároveň dlhodobo zabezpečujú nízke a stabilné ceny elektriny. Rovnaký cieľ dosahujú prostredníctvom dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami aj verejné subjekty v mene spotrebiteľov. Oba nástroje sú potrebné na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie prostredníctvom zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkovej energie, a zároveň prinášajú spotrebiteľom výhody nízkonákladovej výroby elektriny.

(46) Zrýchlené zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie si vyžaduje čoraz väčšiu dostupnosť flexibilných riešení, aby sa zabezpečila ich integrácia do siete a aby sa elektrizačná sústava a sieť mohli prispôsobovať variabilite výroby a spotreby elektriny v rôznych časových horizontoch. S cieľom podporiť nefosílnu flexibilitu by regulačný orgán alebo iný orgán alebo subjekt určený členským štátom mal na vnútroštátnej úrovni pravidelne posudzovať potrebu flexibility v elektrizačnej sústave na základe podkladov od prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav a na základe spoločnej európskej metodiky, ktorá podlieha verejnej konzultácii a schváleniu agentúrou ACER. Pri posudzovaní potrieb flexibility elektrizačnej sústavy by sa mali zohľadniť všetky existujúce a plánované investície vrátane existujúcich aktív, ktoré zatiaľ nie sú pripojené do siete, pokiaľ ide o zdroje flexibility, ako sú flexibilná výroba elektriny, spojovacie vedenia, riadenie odberu, uskladňovanie energie alebo výroba obnoviteľných palív, a to z dôvodu potreby dekarbonizácie energetického systému. Agentúra ACER by mala pravidelne posudzovať národné správy a na úrovni Únie vypracúvať správu s odporúčaniami k otázkam cezhraničného významu. Na základe národnej správy o potrebách flexibility by členské štáty mali vymedziť orientačný národný cieľ pre nefosílnu flexibilitu vrátane príslušných konkrétnych príspevkov, akými k splneniu tohto cieľa prispeje riadenie odberu a uskladňovanie energie, ktorý by sa mal premietnuť aj do ich integrovaných národných energetických a klimatických plánov v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999. Vzhľadom na tieto plány by Komisia mala mať možnosť vypracovať stratégiu Únie v oblasti flexibility s osobitným zameraním na riadenie odberu a uskladňovanie energie, ktorá bude v súlade s cieľmi Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 a s cieľom dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Komisia by mala mať možnosť vypracovať legislatívny návrh, ktorý by sprevádzal uvedenú stratégiu Únie.

(47) Na dosiahnutie orientačného národného cieľa pre nefosílnu flexibilitu vrátane príslušných konkrétnych príspevkov riadenia odberu a uskladňovania energie a v prípade, že sa potreby flexibility neriešia odstránením trhových prekážok a existujúcimi investíciami, by členské štáty mali mať možnosť uplatňovať systémy podpory nefosílnej flexibility pozostávajúce z platieb za dostupnú kapacitu nefosílnej flexibility. Okrem toho by členské štáty, ktoré už uplatňujú kapacitný mechanizmus, mali zvážiť podporu účasti nefosílnej flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie, prepracovaním kritérií alebo prvkov bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie článku 22 nariadenia (EÚ) 2019/943. Členské štáty, ktoré už uplatňujú kapacitný mechanizmus, by takisto mali mať možnosť uplatňovať systémy podpory nefosílnej flexibility, ak sú tieto systémy potrebné na dosiahnutie orientačného národného cieľa pre nefosílnu flexibilitu, najmä pri prispôsobovaní svojich kapacitných mechanizmov s cieľom ďalej podporiť účasť nefosílnej flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie. Tieto systémy by sa mali vzťahovať na nové investície do nefosílnej flexibility vrátane investícií do existujúcich aktív vrátane tých, ktoré sú zamerané na ďalší rozvoj flexibility riadenia odberu.

(48) Na podporu cieľov ochrany životného prostredia by sa limit emisií CO_2 stanovený v článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 mal považovať za hornú hranicu. Členské štáty by preto mohli stanoviť normy technického výkonu a limity emisií CO_2, ktoré obmedzia účasť na kapacitných mechanizmoch na flexibilné, nefosílne technológie, a to

v plnom súlade s oznámením Komisie z 18. februára 2022 o usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, ktorými sa členské štáty nabádajú, aby do kapacitných mechanizmov zaviedli ekologické kritériá.

(49) Keďže nekoordinované kapacitné mechanizmy môžu mať významný vplyv na vnútorný trh s elektrinou, v balíku opatrení v oblasti čistej energie sa zaviedol komplexný rámec na lepšie posudzovanie potreby kapacitných mechanizmov a zlepšenie ich koncipovania. Bez ohľadu na potrebu obmedziť narušenia hospodárskej súťaže a vnútorného trhu môžu kapacitné mechanizmy spolu s vhodným regulačným rámcom zohrať dôležitú úlohu pri zabezpečovaní primeranosti zdrojov najmä počas prechodu na bezuhlíkový systém a v prípade nedostatočne prepojených energetických systémov. Kapacitné mechanizmy by sa už teda nemali považovať za opatrenia poslednej inštancie, ich nevyhnutnosť a koncepcia by sa však mali pravidelne posudzovať vzhľadom na vyvíjajúci sa regulačný rámec a trhové podmienky. Ukázalo sa však, že postup prijímania kapacitných mechanizmov je zložitý. Aby sa zohľadnili potenciálne možnosti, ako zefektívniť a zjednodušiť postup uplatňovania kapacitného mechanizmu, a aby mohli členské štáty včas riešiť problémy súvisiace s primeranosťou a zároveň aby sa poskytla potrebná kontrola s cieľom predísť poškodeniu vnútorného trhu, Komisia by mala do 17. januára 2025 predložiť podrobnú správu, v ktorej sa tieto možnosti posúdia. V tejto súvislosti by Komisia mala podľa potreby požiadať agentúru ACER, aby zmenila metodiku posudzovania primeranosti zdrojov na európskej úrovni v súlade s uplatniteľným postupom. Po konzultácii s členskými štátmi by Komisia mala do 17. apríla 2025 predložiť návrhy na prípadné zjednodušenie procesu posudzovania kapacitných mechanizmov.

(50) Pripájanie nových výrobných a odberových zariadení do siete, najmä zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, sa často stretáva s prieťahmi v postupoch pripájania do siete. Jedným z dôvodov takýchto prieťahov je nedostatok dostupnej kapacity siete v mieste, ktoré si investor vybral, z čoho vyplýva potreba rozšírenia alebo posilnenia siete na bezpečné pripojenie týchto zariadení do sústavy. Nová požiadavka, aby prevádzkovatelia elektrizačných sústav na úrovni prenosu aj distribúcie uverejňovali a aktualizovali informácie o kapacite dostupnej pre nové pripojenia v oblastiach, v ktorých pôsobia, by investorom umožnila ľahší prístup k informáciám o dostupnosti kapacity siete v rámci sústavy, čím by sa urýchlilo rozhodovanie a tým aj požadované zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov. Prevádzkovatelia prenosových sústav by mali tieto informácie pravidelne aktualizovať, a to aspoň každý mesiac. Prevádzkovatelia prenosových sústav by tiež mali uverejniť kritériá použité pri určovaní dostupných kapacít siete, ako sú existujúce kapacity odberu a výroby, predpoklady, na základe ktorých sa posudzuje možná ďalšia integrácia dodatočných používateľov sústavy, relevantné informácie o možnom obmedzení využívania energie a očakávaný najbližší relevantný vývoj siete.

(51) Okrem toho, aby sa vyriešil problém dlhého čakania na odpoveď na žiadosti o pripojenie do sústavy, prevádzkovatelia prenosových sústav by mali používateľom sústavy poskytovať jasné a transparentné informácie o stave a vybavovaní ich žiadostí o pripojenie. Prevádzkovatelia prenosových sústav by mali takéto informácie poskytnúť do troch mesiacov odo dňa podania žiadosti a mali by ich pravidelne aktualizovať, a to aspoň štvrťročne.

(52) Keďže Estónsko, Lotyšsko a Litva ešte nie sú zosynchronizované s elektrizačnou sústavou Únie, čelia pri organizovaní vyrovnávacích trhov a pri trhovo orientovanom obstarávaní podporných služieb veľmi špecifickým výzvam. Zatiaľ čo pokrok v synchronizácii pokračuje, jedným z kritických predpokladov stabilnej synchrónnej prevádzky sústavy je dostupnosť dostatočných rezerv disponibility na reguláciu frekvencie. Keďže sú však pobaltské štáty pri riadení frekvencií závislé od ruskej synchrónnej oblasti, neboli doteraz schopné vytvoriť svoj vlastný funkčný vyrovnávací trh. Útočná vojna Ruska proti Ukrajine výrazne zvýšila riziko v oblasti bezpečnosti dodávok, ktoré vyplýva z neexistencie vlastných vyrovnávacích trhov. Požiadavky v článku 6 ods. 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 a v článku 41 ods. 2 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/2195 ([22]), ktoré sú koncipované so zreteľom na existujúce vyrovnávacie trhy, preto zatiaľ nezohľadňujú situáciu v Estónsku, Lotyšsku a Litve, a to najmä preto, že vytvorenie vyrovnávacieho trhu si vyžaduje čas a nové investície do disponibility. Estónsko, Lotyšsko a Litva by preto mali byť odchylne od uvedených požiadaviek oprávnené uzatvárať počas prechodného obdobia dlhodobejšie finančné zmluvy na obstaranie disponibility.

(53) Prechodné obdobia pre Estónsko, Lotyšsko a Litvu by sa mali ukončiť čo najskôr po synchronizácii a mali by sa využiť na vytvorenie vhodných trhových nástrojov, ktoré ponúkajú krátkodobé vyrovnávacie rezervy a iné nevyhnutné podporné služby, a mali by byť obmedzené na obdobie, ktoré je pre uvedený proces nevyhnutné.

([22]) Nariadenie Komisie (EÚ) 2017/2195 z 23. novembra 2017, ktorým sa stanovuje usmernenie o zabezpečovaní rovnováhy v elektrizačnej sústave (Ú. v. EÚ L 312, 28.11.2017, s. 6).

(54) Zámerom je, aby sa pobaltské štáty zosynchronizovali so synchrónnou oblasťou Kontinentálna Európa jedným dvojitým vedením spájajúcim Poľsko a Litvu. Po synchronizácii sa bude musieť kapacita tohto vedenia z veľkej časti vyčleniť na bezpečnostné rezervy v prípade neočakávaného výpadku v pobaltskej sústave a z toho vyplývajúcich neúmyselných odchýlok. Prevádzkovatelia prenosových sústav by mali pre cezhraničné obchodovanie naďalej ponúkať maximálnu kapacitu v súlade s limitmi prevádzkovej bezpečnosti a vzhľadom na možné nepredvídané udalosti v poľských a litovských sústavách vrátane tých, ktoré vyplývajú z výpadkov vedení jednosmerného prúdu vysokého napätia alebo z odpojenia pobaltských štátov od synchrónnej oblasti Kontinentálna Európa. Pri výpočte celkovej kapacity a nepredvídaných udalostí podľa článku 16 ods. 8 nariadenia (EÚ) 2019/943 by sa mala zohľadniť osobitná situácia tohto prepojenia.

(55) Kapacitné mechanizmy by mali byť otvorené účasti všetkých zdrojov, ktoré sú schopné zabezpečiť požadovanú technickú výkonnosť a ktoré môžu zahŕňať plynové elektrárne, ak spĺňajú emisný limit uvedený v článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943, ako aj všetky národné emisné limity alebo iné objektívne environmentálne kritériá, ktoré by členské štáty chceli uplatniť na urýchlenie odklonu od fosílnych palív.

(56) Na podporu cieľov ochrany životného prostredia sa v článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/943 stanovujú požiadavky týkajúce sa emisných limitov CO_2 pre kapacitné mechanizmy. Počas prechodu na bezuhlíkový systém a v nadväznosti na energetickú krízu by členské štáty uplatňujúce kapacitné mechanizmy, ktoré boli schválené pred 4. júlom 2019, mali mať výnimočne a ako mechanizmus poslednej inštancie možnosť odchýliť sa na obmedzený čas od tohto emisného limitu CO_2. Takáto výnimka by sa však mala obmedziť na existujúcu výrobnú kapacitu, ktorá začala s komerčnou výrobou pred 4. júlom 2019, konkrétne pred dňom nadobudnutia účinnosti nariadenia (EÚ) 2019/943. K žiadosti o výnimku by sa mala pripojiť správa dotknutého členského štátu, v ktorej sa posudzuje vplyv tejto výnimky na emisie skleníkových plynov a energetickú transformáciu. Takáto správa by mala obsahovať aj plán s míľnikmi týkajúci sa odklonu od účasti výrobnej kapacity, ktorá nespĺňa emisné limity CO_2, na kapacitných mechanizmoch. Po udelení výnimky by členské štáty mali mať možnosť organizovať postupy obstarávania, ktoré však musia spĺňať všetky požiadavky kapitoly IV nariadenia (EÚ) 2019/943 s výnimkou tých, ktoré sa týkajú emisných limitov CO_2. Výrobná kapacita, ktorá nespĺňa emisné limity CO_2, by sa nemala obstarávať na obdobie dlhšie ako jeden rok, ani na dodacie obdobie, ktoré presahuje trvanie výnimky. Dodatočnému postupu obstarávania, ktorý je otvorený účasti výrobnej kapacity, ktorá nespĺňa emisné limity CO_2, by mal predchádzať proces obstarávania zameraný na maximalizáciu účasti kapacity, ktorá spĺňa emisné limity CO_2, a to aj tým, že sa umožní, aby sa ceny za kapacitu zvýšili dostatočne vysoko na to, aby stimulovali investície do takejto kapacity.

(57) Komisia by mala toto nariadenie preskúmať s cieľom zabezpečiť odolnosť koncepcie trhu s elektrinou v čase krízy a jej schopnosť podporovať ciele Únie v oblasti dekarbonizácie, ďalej integrovať trh a podporiť potrebné investície do infraštruktúry, ako aj rozvoj trhu so zmluvami PPA. Komisia by na základe takéhoto preskúmania mala Európskemu parlamentu a Rade predložiť komplexnú správu, ku ktorej v prípade potreby pripojí legislatívne návrhy. V tejto správe by Komisia mala posúdiť najmä účinnosť súčasnej štruktúry a fungovania krátkodobých trhov s elektrinou, ako aj ich potenciálnu neefektívnosť a možné nápravné opatrenia a nástroje, ktoré sa majú uplatňovať v krízových alebo núdzových situáciách, a vhodnosť právneho a finančného rámca Únie pre distribučné sústavy. Uvedená správa by sa mala zaoberať aj schopnosťou dosiahnuť ciele Únie v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a vnútorného trhu s energiou a potenciálom a životaschopnosťou zriadenia jednej alebo viacerých trhových platforiem Únie pre zmluvy PPA.

(58) Pokiaľ niektoré z opatrení stanovených v tomto nariadení predstavuje štátnu pomoc, nie je ustanoveniami týkajúcimi sa takýchto opatrení dotknuté uplatňovanie článkov 107 a 108 ZFEÚ. Komisia má právomoc posúdiť zlučiteľnosť štátnej pomoci s vnútorným trhom.

(59) Opatreniami stanovenými v tomto nariadení nie je dotknuté uplatňovanie nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1011 ([23]) a (EÚ) č. 648/2012 ([24]) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ ([25]).

([23]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1011 z 8. júna 2016 o indexoch používaných ako referenčné hodnoty vo finančných nástrojoch a finančných zmluvách alebo na meranie výkonnosti investičných fondov, ktorým sa menia smernice 2008/48/ES a 2014/17/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 596/2014 (Ú. v. EÚ L 171, 29.6.2016, s. 1).

([24]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 zo 4. júla 2012 o mimoburzových derivátoch, centrálnych protistranách a archívoch obchodných údajov (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 1).

([25]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 349).

(60) Nariadenia (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 by sa preto mali zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

(61) Keďže cieľ tohto nariadenia, a to zlepšenie koncepcie integrovaného trhu s elektrinou najmä v záujme zabránenia neprimerane vysokým cenám elektriny, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku toto nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Zmeny nariadenia (EÚ) 2019/942

Nariadenie (EÚ) 2019/942 sa mení takto:

1. Článok 2 sa mení takto:

a) vkladá sa toto písmeno:

„aa) vydáva stanoviská a odporúčania určené jednotnej prideľovacej platforme zriadenej v súlade s nariadením Komisie (EÚ) 2016/1719 (*);

(*) Nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1719 z 26. septembra 2016, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prideľovanie dlhodobých kapacít (Ú. v. EÚ L 259, 27.9.2016, s. 42).“;

b) písmeno d) sa nahrádza takto:

„d) vydáva individuálne rozhodnutia o poskytovaní informácií v súlade s článkom 3 ods. 2, článkom 7 ods. 2 písm. b) a článkom 8 písm. c); o schvaľovaní metodík a podmienok v súlade s článkom 4 ods. 4, článkom 5 ods. 2, 3 a 4; o preskúmaní ponukových oblastí uvedených v článku 5 ods. 7; o technických otázkach podľa článku 6 ods. 1; o rozhodcovskom konaní medzi regulačnými orgánmi v súlade s článkom 6 ods. 10; týkajúce sa regionálnych koordinačných centier uvedených v článku 7 ods. 2 písm. a); o schválení a zmene metodík a výpočtov a technických špecifikácií podľa článku 9 ods. 1; o schválení a zmene metodík podľa článku 9 ods. 3; o výnimkách podľa článku 10; o infraštruktúre uvedenej v článku 11 písm. d); o otázkach súvisiacich s integritou a transparentnosťou veľkoobchodného trhu podľa článku 12; a o schvaľovaní a zmene spoločného návrhu siete ENTSO pre elektrinu a subjektu PDS EÚ týkajúceho sa typu údajov a formátu a metodiky súvisiacej s analýzou, ktorá sa má poskytnúť, pokiaľ ide o potreby flexibility podľa článku 5 ods. 9.“

2. V článku 3 ods. 2 sa dopĺňa tento pododsek:

„Tento odsek sa uplatňuje aj na jednotnú prideľovaciu platformu zriadenú v súlade s nariadením (EÚ) 2016/1719.“

3. V článku 4 sa dopĺňa tento odsek:

„9. Odseky 6, 7 a 8 tohto článku sa uplatňujú aj na jednotnú prideľovaciu platformu zriadenú v súlade s nariadením (EÚ) 2016/1719.“

4. Článok 5 sa mení takto:

a) v odseku 8 sa dopĺňa tento pododsek:

„Agentúra ACER monitoruje jednotnú prideľovaciu platformu zriadenú v súlade s nariadením (EÚ) 2016/1719.“;

b) dopĺňa sa tento odsek:

„9. Agentúra ACER schvaľuje a podľa potreby mení spoločný návrh siete ENTSO pre elektrinu a subjektu PDS EÚ týkajúci sa typu údajov a formátu a metodiky súvisiacej s analýzou, ktorá sa má poskytnúť, pokiaľ ide o potreby flexibility podľa článku 19e ods. 6 nariadenia (EÚ) 2019/943.“

5. V článku 6 sa odsek 9 nahrádza takto:

„9. Agentúra ACER predkladá stanoviská dotknutému regulačnému orgánu a Komisii podľa článku 8 ods. 1b a článku 16 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2019/943.“

6. Článok 15 sa mení takto:

a) v odseku 4 sa dopĺňa tento pododsek:

„Agentúra ACER vydá správu o vplyve používania produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trh s elektrinou v Únii počas krízy po posúdení podľa článku 7a ods. 7 nariadenia (EÚ) 2019/943 a správu o vplyve vývoja produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trh s elektrinou v Únii za normálnych trhových okolností po posúdení podľa článku 7a ods. 8 uvedeného nariadenia.“;

b) dopĺňa sa tento odsek:

„5. Agentúra ACER vydá správu podľa článku 19e ods. 7 nariadenia (EÚ) 2019/943, v ktorej zanalyzuje vnútroštátne správy o odhadovaných potrebách flexibility a poskytne odporúčania týkajúce sa otázok cezhraničného významu v súvislosti so zisteniami regulačného orgánu alebo iného orgánu alebo subjektu, ktorý určil členský štát.“

Článok 2

Zmeny nariadenia (EÚ) 2019/943

Nariadenie (EÚ) 2019/943 sa mení takto:

1. Článok 1 sa mení takto:

a) písmená a) a b) sa nahrádzajú takto:

„a) stanoviť základ pre efektívne dosahovanie cieľov energetickej únie a cieľa dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050, a najmä rámca politík v oblasti klímy a energetiky do roku 2030, a to tým, že sa umožní vysielanie trhových signálov na zvýšenie efektívnosti, vyšší podiel energie z obnoviteľných zdrojov, bezpečnosť dodávok, flexibilita, integrácia systému prostredníctvom viacerých energetických nosičov, udržateľnosť, dekarbonizácia a inovácie;

b) stanoviť základné zásady pre dobre fungujúce integrované trhy s elektrinou, ktoré umožnia všetkým poskytovateľom zdrojov a odberateľom elektriny nediskriminačný prístup na trh, umožnia rozvoj forwardových trhov s elektrinou, aby sa dodávatelia a spotrebitelia mohli zaistiť proti riziku budúcej volatility cien elektriny alebo aby sa mohli chrániť pred týmto rizikom, posilnia postavenie spotrebiteľov a chránia ich, zabezpečia konkurencieschopnosť na globálnom trhu, zvýšia bezpečnosť dodávok a flexibilitu prostredníctvom riadenia odberu, uskladňovania energie a iných riešení v oblasti flexibility nefosílnych zdrojov, zabezpečia energetickú efektívnosť, uľahčia agregáciu distribuovaného dopytu a ponuky a umožnia integráciu trhu a odvetvia a trhové odmeňovanie za elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov energie;“;

b) dopĺňajú sa tieto písmená:

„e) podporovať dlhodobé investície do výroby energie z obnoviteľných zdrojov, flexibility a sietí a umožniť spotrebiteľom , aby ich faktúry za energiu boli cenovo dostupné a menej závislé od výkyvov krátkodobých cien na trhu s elektrinou, najmä od cien fosílnych palív v strednodobom až dlhodobom horizonte;

f) stanoviť rámec na prijatie opatrení na riešenie kríz cien elektriny;“

2. Článok 2 sa mení takto:

a) bod 22 sa nahrádza takto:

„22. ‚kapacitný mechanizmus‘ je opatrenie na zabezpečenie dosiahnutia potrebnej úrovne primeranosti zdrojov prostredníctvom odmeňovania zdrojov za ich dostupnosť, s výnimkou opatrení týkajúcich sa podporných služieb alebo riadenia preťaženia;“;

b) dopĺňajú sa tieto body:

„72. ‚hodina v čase špičky' je hodina, počas ktorej sa na základe prognóz prevádzkovateľov prenosových sústav a prípadne nominovaných organizátorov trhu s elektrinou očakáva, že hrubá spotreba elektriny alebo hrubá spotreba elektriny vyrobenej z iných zdrojov než z obnoviteľných zdrojov, alebo veľkoobchodná cena elektriny na dennom trhu bude najvyššia, pričom sa zohľadňujú medzioblastné výmeny;

73. ‚obmedzenie spotreby v čase špičky' je schopnosť účastníkov trhu znížiť spotrebu elektriny zo sústavy počas hodín v čase špičky na žiadosť prevádzkovateľa sústavy;

74. ‚produkt obmedzenia spotreby v čase špičky' je trhový produkt, prostredníctvom ktorého môžu účastníci trhu zabezpečiť prevádzkovateľom sústav obmedzenie spotreby v čase špičky;

75. ‚regionálny virtuálny obchodný uzol' je nefyzická oblasť pokrývajúca viac ako jednu ponukovú oblasť, pre ktorú sa na základe metodiky stanovuje referenčná cena;

76. ‚dvojsmerná rozdielová zmluva' je zmluva medzi prevádzkovateľom zariadenia na výrobu elektriny a protistranou, zvyčajne verejným subjektom, ktorá poskytuje ochranu minimálnej odmeny aj limit pre nadmernú odmenu;

77. ‚zmluva o nákupe elektriny' alebo ‚zmluva PPA' je zmluva, na základe ktorej sa fyzická alebo právnická osoba zaviaže nakupovať elektrinu od výrobcu elektriny na trhovom základe;

78. ‚špecializované meracie zariadenie' je zariadenie pripojené k spotrebiču alebo zabudované v spotrebiči, ktoré poskytuje služby riadenia dopytu alebo služby flexibility na trhu s elektrinou alebo prevádzkovateľom sústav;

79. ‚flexibilita' je schopnosť elektrizačnej sústavy prispôsobiť sa variabilite modelov výroby a spotreby, ako aj dostupnosti siete v príslušných trhových časových rámcoch."

3. Článok 7 sa mení takto:

a) odsek 1 sa nahrádza takto:

„1. Prevádzkovatelia prenosových sústav a nominovaní organizátori trhu s elektrinou spoločne organizujú riadenie integrovaných denných a vnútrodenných trhov v súlade s nariadením (EÚ) 2015/1222. Prevádzkovatelia prenosových sústav a nominovaní organizátori trhu s elektrinou spolupracujú na úrovni Únie, alebo ak je to vhodnejšie, na regionálnej úrovni s cieľom maximalizovať efektívnosť a účinnosť obchodovania na dennom a vnútrodennom trhu s elektrinou v Únii. Povinnosť spolupracovať platí bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže. Vo svojich funkciách týkajúcich sa obchodovania s elektrinou podliehajú prevádzkovatelia prenosových sústav a nominovaní organizátori trhu s elektrinou regulačnému dohľadu regulačných orgánov podľa článku 59 smernice (EÚ) 2019/944 a agentúry ACER podľa článkov 4 a 8 nariadenia (EÚ) 2019/942 a podliehajú povinnostiam transparentnosti a účinnému dohľadu so zreteľom na manipuláciu s trhom, ako sa uvádza v príslušných ustanoveniach nariadenia (EÚ) č. 1227/2011.";

b) odsek 2 sa mení takto:

i) písmeno c) sa nahrádza takto:

„c) musia maximalizovať príležitosti pre všetkých účastníkov trhu zúčastňovať sa na medzioblastnom obchode aj na obchode v rámci oblasti nediskriminačným spôsobom a čo najbližšie k reálnemu času vo všetkých ponukových oblastiach;

ca) musia byť organizované takým spôsobom, aby sa po celý čas zabezpečilo spoločné využívanie likvidity medzi všetkými nominovanými organizátormi trhu s elektrinou, a to pre medzioblastný obchod, ako aj pre obchod v rámci oblasti; v prípade denného trhu nominovaní organizátori trhu s elektrinou od jednej hodiny pred uzávierkou až do posledného okamihu, keď je povolené denné obchodovanie, na jednej strane zadávajú všetky objednávky na denné produkty a produkty s rovnakými vlastnosťami v rámci jednotného prepojenia denných trhov a na druhej strane neorganizujú obchodovanie s dennými produktmi ani produktmi s rovnakými vlastnosťami mimo jednotného prepojenia denných trhov; v prípade vnútrodenného trhu nominovaní organizátori trhu s elektrinou od času otvorenia jednotného prepojenia vnútrodenných trhov až do posledného okamihu, keď je v danej ponukovej oblasti povolené vnútrodenné obchodovanie, na jednej strane zadávajú všetky objednávky na vnútrodenné produkty a produkty s rovnakými vlastnosťami v rámci jednotného prepojenia vnútrodenných trhov a na druhej strane neorganizujú obchodovanie s vnútrodennými produktmi ani produktmi s rovnakými vlastnosťami mimo prepojenia vnútrodenných trhov; uvedené povinnosti sa vzťahujú na nominovaných organizátorov trhu s elektrinou, na podniky, ktoré priamo alebo nepriamo kontrolujú nominovaných organizátorov trhu s elektrinou, a na podniky, ktoré sú pod priamou alebo nepriamou kontrolou nominovaných organizátorov trhu s elektrinou;";

ii) písmeno f) sa nahrádza takto:

„f) musia byť transparentné a prípadne poskytovať informácie prostredníctvom výrobných jednotiek a zároveň chrániť dôvernosť citlivých obchodných informácií a zabezpečiť, aby sa na nich obchodovalo anonymným spôsobom;“

4. Vkladajú sa tieto články:

„Článok 7a

Produkt obmedzenia spotreby v čase špičky

1. Ak je vyhlásená regionálna kríza cien elektriny alebo kríza cien elektriny v celej Únii v súlade s článkom 66a smernice (EÚ) 2019/944, môžu členské štáty prevádzkovateľov sústav požiadať, aby navrhli obstarávanie produktov obmedzenia spotreby v čase špičky v záujme zníženia dopytu po elektrine počas hodín v čase špičky. Takéto obstarávanie je obmedzené na obdobie stanovené vo vykonávacom rozhodnutí prijatom podľa článku 66a ods. 1 smernice (EÚ) 2019/944.

2. Ak bola podaná žiadosť podľa odseku 1, prevádzkovatelia sústav po konzultácii so zainteresovanými stranami predložia regulačnému orgánu dotknutého členského štátu na schválenie návrh, v ktorom sa stanoví dimenzovanie a podmienky obstarania a aktivácie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky.

3. Dotknutý regulačný orgán posúdi návrh produktu obmedzenia spotreby v čase špičky uvedený v odseku 2, pokiaľ ide o dosiahnutie zníženia dopytu po elektrine a vplyv na veľkoobchodnú cenu elektriny počas hodín v čase špičky. V uvedenom posúdení sa zohľadní skutočnosť, že je potrebné, aby produkt obmedzenia spotreby v čase špičky neprimerane nenarušil fungovanie trhov s elektrinou a aby nespôsobil presmerovanie služieb riadenia odberu na produkty obmedzenia spotreby v čase špičky. Regulačný orgán môže na základe tohto posúdenia požiadať prevádzkovateľa sústavy, aby svoj návrh zmenil.

4. Návrh na produkt obmedzenia spotreby v čase špičky uvedený v odseku 2 spĺňa tieto požiadavky:

a) dimenzovanie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky:

i) vychádza z analýzy potreby dodatočnej služby na zaistenie bezpečnosti dodávok bez ohrozenia stability sústavy, jeho vplyvu na trh a jeho očakávaných nákladov a prínosov;

ii) zohľadňuje prognózu dopytu, prognózu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, prognózu iných zdrojov flexibility v sústave, ako je uskladňovanie energie, a vplyv zrušenej dodávky na veľkoobchodnú cenu; a

iii) je obmedzené tak, aby sa zabezpečilo, že predpokladané náklady neprevýšia očakávané prínosy produktu obmedzenia spotreby v čase špičky;

b) obstarávanie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky sa zakladá na objektívnych, transparentných, trhových a nediskriminačných kritériách, obmedzuje sa na riadenie odberu a nevylučuje zúčastnené aktíva z prístupu na iné trhy;

c) obstarávanie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky sa uskutočňuje prostredníctvom súťažného ponukového konania, ktoré môže byť priebežné, pričom výber sa uskutoční na základe najnižších nákladov na splnenie vopred stanovených technických a environmentálnych kritérií, a umožní účinnú účasť spotrebiteľov priamo alebo prostredníctvom agregácie;

d) minimálna veľkosť ponuky neprekročí 100 kW vrátane agregácie;

e) zmluvy na produkt obmedzenia spotreby v čase špičky sa neuzatvárajú viac ako týždeň pred jeho aktiváciou;

f) aktivácia produktu obmedzenia spotreby v čase špičky nesmie viesť k poklesu medzioblastnej kapacity;

g) aktivácia produktu obmedzenia spotreby v čase špičky sa uskutoční pred časovým rámcom denného trhu alebo v rámci neho a môže sa vykonať na základe vopred stanovenej ceny elektriny;

h) aby sa zabránilo zvyšovaniu emisií skleníkových plynov, aktivácia produktu obmedzenia spotreby v čase špičky neznamená spustenie výroby elektriny z fosílnych palív, ktorá sa nachádza za meracím bodom.

5. Skutočné zníženie spotreby vyplývajúce z aktivácie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky sa meria v porovnaní so základnou hodnotou, ktorá odráža očakávanú spotrebu elektriny bez aktivácie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky. Ak prevádzkovateľ sústavy obstaráva produkt obmedzenia spotreby v čase špičky, vypracuje po konzultácii s účastníkmi trhu metodiku k základnej hodnote, pričom v prípade potreby zohľadní vykonávacie akty prijaté podľa článku 59 ods. 1 písm. e), a predloží ju dotknutému regulačnému orgánu na schválenie.

6. Dotknutý regulačný orgán schváli návrh prevádzkovateľov sústav, ktorí majú záujem o obstaranie produktu obmedzenia spotreby v čase špičky, a metodiku k základnej hodnote predložené v súlade s odsekmi 2 a 5 alebo prevádzkovateľov sústav požiada o zmenu návrhu alebo metodiky k základnej hodnote, ak uvedený návrh alebo uvedená metodika nespĺňa požiadavky stanovené v odsekoch 2, 4 a 5.

7. Agentúra ACER po konzultácii so zainteresovanými stranami posúdi do šiestich mesiacov po skončení regionálnej krízy cien elektriny alebo krízy cien elektriny v celej Únii uvedenej v odseku 1 vplyv používania produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trh s elektrinou v Únii. V tomto posúdení sa zohľadní skutočnosť, že je potrebné, aby produkty obmedzenia spotreby v čase špičky neprimerane nenarušili fungovanie trhov s elektrinou a aby nespôsobili presmerovanie služieb riadenia odberu na produkty obmedzenia spotreby v čase špičky. Agentúra ACER môže vydať odporúčania, ktoré regulačné orgány zohľadnia vo svojom posúdení podľa odseku 3.

8. Agentúra ACER do 30. júna 2025 po konzultácii so zainteresovanými stranami posúdi vplyv vývoja produktov obmedzenia spotreby v čase špičky na trh s elektrinou v Únii za normálnych trhových okolností. V tomto posúdení sa zohľadní skutočnosť, že je potrebné, aby produkty obmedzenia spotreby v čase špičky neprimerane nenarušili fungovanie trhov s elektrinou a aby nespôsobili presmerovanie služieb riadenia odberu na produkty obmedzenia spotreby v čase špičky. Komisia môže na základe tohto posúdenia predložiť legislatívny návrh na zmenu tohto nariadenia s cieľom zaviesť produkty obmedzenia v čase špičky mimo situácií regionálnej krízy cien elektriny alebo krízy cien elektriny v celej Únii.

Článok 7b

Špecializované meracie zariadenie

1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 19 smernice (EÚ) 2019/944, prevádzkovatelia prenosových sústav, prevádzkovatelia distribučných sústav a príslušní účastníci trhu vrátane nezávislých agregátorov môžu so súhlasom koncového odberateľa využívať údaje zo špecializovaných meracích zariadení na pozorovanie a zúčtovanie riadenia odberu a služieb flexibility vrátane údajov zo zariadení na uskladňovanie energie.

Na účely tohto článku musí byť využívanie údajov zo špecializovaných meracích zariadení v súlade s článkami 23 a 24 smernice (EÚ) 2019/944 a inými príslušnými právnymi predpismi Únie vrátane právnych predpisov v oblasti ochrany údajov a súkromia, najmä s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 (*). Ak sa takéto údaje využívajú na výskumné účely, informácie sa agregujú a anonymizujú.

2. Ak koncový odberateľ nemá nainštalované inteligentné meradlo alebo ak inteligentné meradlo koncového odberateľa nedodáva údaje potrebné na poskytovanie služieb riadenia odberu alebo služieb flexibility, a to ani prostredníctvom nezávislého agregátora, prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav akceptujú na účely zúčtovania riadenia odberu a služieb flexibility údaje zo špecializovaného meracieho zariadenia, ak je k dispozícii, vrátane uskladňovania energie, pričom nesmú tohto koncového odberateľa pri obstarávaní služieb flexibility diskriminovať. Táto povinnosť sa uplatňuje v súlade s pravidlami a požiadavkami stanovenými členskými štátmi podľa odseku 3.

3. Členské štáty stanovia pravidlá a požiadavky týkajúce sa procesu validácie údajov zo špecializovaného meracieho zariadenia s cieľom skontrolovať a zabezpečiť kvalitu a súlad príslušných údajov a ich interoperabilitu v súlade s článkami 23 a 24 smernice (EÚ) 2019/944 a inými príslušnými právnymi predpismi Únie.

(*) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).“

5. Článok 8 sa mení takto:

a) odsek 1 sa nahrádza takto:

„1. Nominovaní organizátori trhu s elektrinou umožnia účastníkom trhu obchodovať s elektrinou čo najbližšie k reálnemu času a prinajmenšom až do času uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu. Čas uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu nie je od 1. januára 2026 neskôr ako 30 minút pred reálnym časom.

1a. Dotknutý regulačný orgán môže na žiadosť dotknutého prevádzkovateľa prenosovej sústavy udeliť výnimku z požiadavky stanovenej v odseku 1 do 1. januára 2029. Prevádzkovateľ prenosovej sústavy predloží žiadosť dotknutému regulačnému orgánu. Uvedená žiadosť obsahuje:

a) posúdenie vplyvu s prihliadnutím na spätnú väzbu od nominovaných organizátorov trhu s elektrinou a dotknutých účastníkov trhu, v ktorom sa preukáže negatívny vplyv takéhoto opatrenia na bezpečnosť dodávok vo vnútroštátnej elektrizačnej sústave, na nákladovú efektívnosť, a to aj vo vzťahu k existujúcim regulačným platformám v súlade s nariadením (EÚ) 2017/2195, na integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a na emisie skleníkových plynov; a

b) akčný plán na skrátenie času uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu na 30 minút pred reálnym časom do 1. januára 2029.

1b. Regulačný orgán môže na žiadosť dotknutého prevádzkovateľa prenosovej sústavy udeliť ďalšiu výnimku z požiadavky stanovenej v odseku 1 až na dva a pol roka od dátumu, kedy uplynie obdobie uvedené v odseku 1a. Dotknutý prevádzkovateľ prenosovej sústavy predloží žiadosť dotknutému regulačnému orgánu, ENTSO pre elektrinu a agentúre ACER do 30. júna 2028. Uvedená žiadosť obsahuje:

a) nové posúdenie vplyvu s prihliadnutím na spätnú väzbu od účastníkov trhu a nominovaných organizátorov trhu s elektrinou, v ktorom sa odôvodňuje potreba ďalšej výnimky na základe rizík pre bezpečnosť dodávok vo vnútroštátnej elektrizačnej sústave, nákladovej efektívnosti integrácie energie z obnoviteľných zdrojov a emisií skleníkových plynov; a

b) revidovaný akčný plán na skrátenie času uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu na 30 minút pred reálnym časom do dátumu, na ktorý sa žiada predĺženie, a najneskôr do dátumu požadovaného pre výnimku.

Agentúra ACER vydá stanovisko týkajúce sa cezhraničného vplyvu ďalšej výnimky do šiestich mesiacov od prijatia žiadosti o takúto výnimku. Dotknutý regulačný orgán pred prijatím rozhodnutia o žiadosti o ďalšiu výnimku toto stanovisko zohľadní.

1c. Komisia do 1. decembra 2027 po konzultácii s nominovanými organizátormi trhu s elektrinou, ENTSO pre elektrinu, agentúrou ACER a príslušnými zainteresovanými stranami predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi vplyv skrátenia času uzávierky medzioblastného trhu stanoveného podľa tohto článku, náklady a prínosy, uskutočniteľnosť a praktické riešenia na jeho ďalšie zníženie s cieľom umožniť účastníkom trhu obchodovať s energiou čo najbližšie k reálnemu času. V správe sa zohľadní vplyv na bezpečnosť elektrizačnej sústavy, nákladová efektívnosť, prínosy pre integráciu obnoviteľných zdrojov energie a pre zníženie emisií skleníkových plynov.“;

b) odsek 3 sa nahrádza takto:

„3. Nominovaní organizátori trhu s elektrinou musia na obchodovanie na denných a vnútrodenných trhoch poskytovať produkty, ktoré sú dostatočne malé, pričom minimálna veľkosť ponuky je najviac 100 kW, aby sa umožnila efektívna účasť riadenia odberu, uskladňovania energie a výroby energie z obnoviteľných zdrojov v malom rozsahu, a to aj priama účasť zo strany odberateľov, ako aj prostredníctvom agregácie.“

6. Článok 9 sa nahrádza takto:

„Článok 9

Forwardové trhy

1. V súlade s nariadením (EÚ) 2016/1719 musia prevádzkovatelia prenosových sústav vydávať dlhodobé prenosové práva alebo mať zavedené rovnocenné opatrenia s cieľom umožniť účastníkom trhu vrátane vlastníkov zariadení na výrobu elektriny využívajúcich obnoviteľné zdroje energie zaistiť sa proti cenovým rizikám, pokiaľ sa posúdením forwardového trhu na hraniciach ponukovej oblasti, ktoré vykonajú príslušné regulačné orgány, nepreukáže, že existujú dostatočné možnosti zaistenia v dotknutých ponukových oblastiach.

2. Dlhodobé prenosové práva sa prideľujú pravidelne transparentným, trhovým a nediskriminačným spôsobom prostredníctvom jednotnej prideľovacej platformy. Frekvenciou prideľovania a dobami splatnosti dlhodobej medzioblastnej kapacity sa podporuje efektívne fungovanie forwardových trhov Únie.

3. Koncepcia forwardových trhov Únie zahŕňa potrebné nástroje na zlepšenie schopnosti účastníkov trhu zaistiť sa proti cenovým rizikám na vnútornom trhu s elektrinou.

4. Komisia do 17. januára 2026 po konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami vykoná posúdenie vplyvu možných opatrení na dosiahnutie cieľa uvedeného v odseku 3. Uvedené posúdenie vplyvu sa okrem iného vzťahuje na:

a) možné zmeny frekvencie prideľovania dlhodobých prenosových práv;

b) možné zmeny dôb splatnosti dlhodobých prenosových práv, najmä dôb splatnosti predĺžených na aspoň tri roky;

c) možné zmeny povahy dlhodobých prenosových práv;

d) spôsoby posilnenia sekundárneho trhu; a

e) možné zavedenie regionálnych virtuálnych obchodných uzlov pre forwardové trhy.

5. Pokiaľ ide o regionálne virtuálne obchodné uzly pre forwardové trhy, posúdenie vplyvu vykonané podľa odseku 4 zahŕňa:

a) primeraný geografický rozsah regionálnych virtuálnych obchodných uzlov vrátane ponukových oblastí, ktoré by tvorili uvedené centrá, a špecifické situácie ponukových oblastí patriacich do dvoch alebo viacerých virtuálnych obchodných uzlov s cieľom maximalizovať cenovú koreláciu medzi referenčnými cenami a cenami ponukových oblastí tvoriacich regionálne virtuálne obchodné uzly;

b) mieru prepojenosti elektrických sietí členských štátov, najmä tých členských štátov, ktoré nedosahujú ciele prepojenia elektrických sietí na roky 2020 a 2030 stanovené v článku 4 písm. d) ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 (*);

c) metodiku výpočtu referenčných cien pre regionálne virtuálne obchodné uzly pre forwardové trhy s cieľom maximalizovať cenovú koreláciu medzi referenčnou cenou a cenami ponukových oblastí tvoriacich regionálne virtuálne obchodné uzly;

d) možnosť, aby ponukové oblasti boli súčasťou viac ako jedného regionálneho virtuálneho obchodného uzla;

e) spôsoby maximalizácie možností obchodovania so zaisťovacími produktmi odkazujúcimi na regionálne virtuálne obchodné uzly pre forwardové trhy, ako aj s dlhodobými prenosovými právami z ponukových oblastí do regionálnych virtuálnych obchodných uzlov;

f) spôsoby, ako zabezpečiť, aby jednotná prideľovacia platforma uvedená v odseku 2 ponúka prideľovanie a uľahčuje obchodovanie s dlhodobými prenosovými právami;

g) dôsledky už existujúcich medzivládnych dohôd a práv, ktoré z nich vyplývajú.

6. Komisia do 17. júla 2026 na základe výsledku posúdenia vplyvu uvedeného v odseku 4 tohto článku prijme vykonávací akt, ktorým bližšie určí opatrenia a nástroje na dosiahnutie cieľov uvedených v odseku 3 tohto článku a presné prvky uvedených opatrení a nástrojov. Uvedený vykonávací akt sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 67 ods. 2.

7. Jednotná prideľovacia platforma zriadená v súlade s nariadením (EÚ) 2016/1719 pôsobí ako subjekt, ktorý ponúka prideľovanie a uľahčuje obchodovanie s dlhodobými prenosovými právami v mene prevádzkovateľov prenosových sústav. Má právnu formu uvedenú v prílohe II k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 (**).

8. Ak príslušný regulačný orgán usúdi, že účastníci trhu nemajú k dispozícii dostatočné možnosti zaistenia, môže po konzultácii s príslušnými orgánmi určenými podľa článku 67 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ (***) v prípade, keď sa forwardové trhy týkajú finančných nástrojov v zmysle vymedzenia v článku 4 ods. 1 bode 15 uvedenej smernice, od búrz s elektrinou alebo prevádzkovateľov prenosových sústav požadovať, aby zaviedli dodatočné opatrenia, ako sú činnosti tvorby trhu, na zlepšenie likvidity forwardových trhov.

9. Pod podmienkou dodržiavania práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže a nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 (****) a (EÚ) č. 600/2014 (*****) a smernice 2014/65/EÚ môžu organizátori trhu vyvíjať forwardové zaisťovacie produkty, a to aj dlhodobé forwardové zaisťovacie produkty, aby mohli účastníkom trhu vrátane vlastníkov zariadení na výrobu elektriny využívajúcich obnoviteľné zdroje energie poskytnúť vhodné možnosti zaistenia proti finančným rizikám z dôvodu kolísania cien. Členské štáty nesmú vyžadovať, aby sa takéto zaisťovacie činnosti mohli obmedziť na obchodovanie v rámci členského štátu alebo ponukovej oblasti.

(*) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

(**) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1132 zo 14. júna 2017 týkajúca sa niektorých aspektov práva obchodných spoločností (Ú. v. EÚ L 169, 30.6.2017, s. 46).

(***) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 349).

(****) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 zo 4. júla 2012 o mimoburzových derivátoch, centrálnych protistranách a archívoch obchodných údajov (Ú. v. EÚ L 201, 27.7.2012, s. 1).

(*****) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 600/2014 z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 84).“

7. Článok 18 sa mení takto:

a) odseky 2 a 3 sa nahrádzajú takto:

„2. Metodiky určovania taríf:

a) zohľadňujú fixné náklady prevádzkovateľov prenosovej sústavy a prevádzkovateľov distribučnej sústavy, ako aj kapitálové a prevádzkové výdavky a poskytujú týmto prevádzkovateľom vhodné stimuly, a to v krátkodobom aj dlhodobom horizonte, vrátane anticipačných investícií s cieľom zvyšovať efektívnosť vrátane energetickej efektívnosti;

b) posilňujú integráciu trhu, integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a bezpečnosť dodávok;

c) podporujú využívanie služieb flexibility a umožňujú využívanie flexibilných pripojení;

d) podporujú efektívne a včasné investície vrátane riešení na optimalizáciu existujúcej sústavy;

e) uľahčujú uskladňovanie energie, riadenie odberu a súvisiace výskumné činnosti;

f) prispievajú k dosiahnutiu cieľov stanovených v integrovaných národných energetických a klimatických plánoch, znižujú vplyv na životné prostredie a podporujú akceptáciu zo strany verejnosti; a

g) uľahčujú inováciu v záujme spotrebiteľov v oblastiach, ako je digitalizácia, služby flexibility a prepojenie, najmä s cieľom rozvíjať požadovanú infraštruktúru na dosiahnutie minimálneho cieľa prepojenia elektrických sietí do roku 2030 stanoveného v článku 4 písm. d) bode 1 nariadenia (EÚ) 2018/1999.

3. Pokiaľ je to vhodné, výška taríf účtovaných výrobcom a/alebo koncovým odberateľom poskytuje lokačné investičné signály na úrovni Únie, ako sú stimuly prostredníctvom tarifnej štruktúry na zníženie nákladov na redispečing a posilnenie elektrizačnej sústavy, a zohľadňuje objem strát v sieťach a spôsobené preťaženie, ako aj investičné náklady na infraštruktúru.“;

b) odsek 8 sa nahrádza takto:

„8. Metodiky určovania prenosových a distribučných taríf poskytujú prevádzkovateľom prenosových sústav a prevádzkovateľom distribučných sústav stimuly pre nákladovo najefektívnejšiu prevádzku a rozvoj ich sústav, a to aj prostredníctvom obstarávania služieb. Na tento účel regulačné orgány uznajú príslušné náklady vrátane nákladov súvisiacich s anticipačnými investíciami za oprávnené a zahrnú tieto náklady do prenosových a distribučných taríf a vo vhodných prípadoch zavedú výkonnostné ciele, aby prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav podnietili k zvyšovaniu celkovej efektívnosti systému v rámci ich sústav, a to aj prostredníctvom energetickej efektívnosti, využívania služieb flexibility a rozvoja inteligentných sietí a inteligentných meracích systémov.“;

c) odsek 9 sa mení takto:

i) písmeno f) sa nahrádza takto:

„f) metódy na zabezpečenie transparentnosti pri určovaní a štruktúre taríf vrátane anticipačných investícií, ktoré sú v súlade s príslušnými cieľmi Únie a národnými energetickými cieľmi a zohľadňujú oblasti zrýchlenia stanovené v súlade so smernicou (EÚ) 2018/2001, pričom tieto metódy sa určia po konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami“;

ii) dopĺňa sa toto písmeno:

„i) stimuly pre efektívne investície do sústav vrátane zdrojov poskytujúcich flexibilitu a flexibilných dohôd o pripojení.“

8. V článku 19 sa odsek 2 nahrádza takto:

„2. Nasledujúce ciele majú prioritu, pokiaľ ide o rozdelenie akýchkoľvek príjmov vyplývajúcich z pridelenia medzioblastnej kapacity:

a) garantovanie skutočnej dostupnosti pridelenej kapacity vrátane kompenzácie za garantovateľnosť;

b) udržiavanie alebo zvyšovanie medzioblastných kapacít prostredníctvom optimalizácie využívania existujúcich spojovacích vedení, a to v prípade potreby koordinovanými nápravnými opatreniami, alebo pokrytie nákladov vyplývajúcich z investícií do sústav, ktoré sú relevantné pre znižovanie preťaženia spojovacích vedení, alebo

c) kompenzácia pre prevádzkovateľov zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori v ponukovej oblasti na mori, ktorá je priamo spojená s dvomi alebo viacerými ponukovými oblasťami, keď sa prístup na prepojené trhy obmedzil takým spôsobom, že dôjde k situácii, že prevádzkovateľ zariadenia na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori nemôže vyvážať svoju kapacitu výroby elektriny na trh, a prípadne dôjde k zodpovedajúcemu zníženiu ceny v ponukovej oblasti na mori v porovnaní so situáciou bez obmedzenia kapacity.

Kompenzácia uvedená v prvom pododseku písm. c) sa uplatňuje, ak jeden alebo viacerí prevádzkovatelia prenosových sústav v rámci validovaných výsledkov výpočtu kapacity buď nesprístupnili kapacitu dohodnutú v dohodách o pripojení na spojovacom vedení alebo nesprístupnili kapacitu kritických prvkov siete podľa pravidiel výpočtu kapacity stanovených v článku 16 ods. 8, alebo oboje. Prevádzkovatelia prenosových sústav, ktorí sú zodpovední za obmedzenie prístupu na prepojené trhy, sú zodpovední za kompenzáciu prevádzkovateľom zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori. Uvedená kompenzácia nesmie každoročne presiahnuť celkový príjem z preťaženia generovaný na spojovacích vedeniach medzi dotknutými ponukovými oblasťami.“

9. Vkladá sa táto kapitola:

„Kapitola IIIa

OSOBITNÉ INVESTIČNÉ STIMULY NA DOSIAHNUTIE CIEĽOV ÚNIE V OBLASTI DEKARBONIZÁCIE

Článok 19a

Zmluvy o nákupe elektriny

1. Bez toho, aby bola dotknutá smernica (EÚ) 2018/2001, členské štáty podporujú uzatváranie zmlúv o nákupe elektriny, a to aj odstránením neopodstatnených prekážok a neprimeraných alebo diskriminačných postupov alebo poplatkov, s cieľom zabezpečiť predvídateľnosť cien a dosiahnuť ciele stanovené v ich integrovaných národných energetických a klimatických plánoch, pokiaľ ide o rozmer ‚dekarbonizácia' uvedený v článku 4 písm. a) nariadenia (EÚ) 2018/1999, a aj v súvislosti s energiou z obnoviteľných zdrojov a pri zachovaní konkurencieschopných a likvidných trhov s elektrinou a cezhraničného obchodu.

2. Pri vykonávaní preskúmania tohto nariadenia v súlade s článkom 69 ods. 2 Komisia po konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami posúdi potenciál a životaschopnosť jednej alebo viacerých trhových platforiem Únie pre zmluvy o nákupe elektriny, ktoré sa majú používať na dobrovoľnom základe, vrátane interakcie týchto potenciálnych platforiem s inými existujúcimi platformami trhu s elektrinou a združovania dopytu po zmluvách o nákupe elektriny prostredníctvom agregácie.

3. Členské štáty koordinovaným spôsobom zabezpečia, aby boli zavedené nástroje, ako sú systémy záruk za trhové ceny, na zníženie finančných rizík spojených s neplnením platieb zo strany odberateľa v rámci zmlúv o nákupe elektriny, a aby boli dostupné pre odberateľov, ktorí čelia prekážkam vstupu na trh so zmluvami o nákupe elektriny a nemajú finančné ťažkosti. Takéto nástroje môžu okrem iného zahŕňať štátom podporované systémy záruk za trhové ceny, súkromné záruky alebo nástroje na združovanie dopytu po zmluvách o nákupe elektriny v súlade s príslušnými právnymi predpismi Únie. Na tento účel členské štáty zabezpečia primeranú koordináciu, a to aj s príslušnými nástrojmi na úrovni Únie. Členské štáty môžu určiť kategórie odberateľov, na ktoré sa tieto nástroje zameriavajú, pričom medzi kategóriami odberateľov a v rámci týchto kategórií uplatňujú nediskriminačné kritériá.

4. Bez toho, aby boli dotknuté články 107 a 108 ZFEÚ, ak je systém záruk pre zmluvy o nákupe elektriny podporovaný členským štátom, obsahuje ustanovenia, ktorými sa zabraňuje zníženiu likvidity na trhoch s elektrinou, a neposkytuje podporu na nákup výroby elektriny z fosílnych palív. Členské štáty sa môžu rozhodnúť obmedziť tieto systémy záruk na výhradnú podporu nákupu elektriny z novej výroby energie z obnoviteľných zdrojov v súlade s politikami členského štátu v oblasti dekarbonizácie, a to najmä v prípadoch, keď trh so zmluvami o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 17 smernice (EÚ) 2018/2001 nie je dostatočne rozvinutý.

5. Systémy podpory elektriny z obnoviteľných zdrojov umožňujú účasť na projektoch, ktoré vyhradzujú časť elektriny na predaj prostredníctvom zmlúv o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov alebo iných trhových dohôd, za predpokladu, že takáto účasť nebude mať negatívny vplyv na hospodársku súťaž na trhu, najmä ak sú obe strany danej zmluvy o nákupe elektriny z obnoviteľných zdrojov kontrolované tým istým subjektom.

6. Pri navrhovaní systémov podpory uvedených v odseku 5 sa členské štáty snažia využívať hodnotiace kritériá na stimulovanie uchádzačov, aby uľahčili prístup odberateľov, ktorí čelia prekážkam vstupu na trh so zmluvami o nákupe elektriny, za predpokladu, že to nemá negatívny vplyv na hospodársku súťaž na tomto trhu.

7. V zmluvách o nákupe elektriny je vymedzená ponuková oblasť dodávky a zodpovednosť za zabezpečenie medzioblastných prenosových práv v prípade zmeny ponukovej oblasti v súlade s článkom 14.

8. V zmluvách o nákupe elektriny sa v súlade s právom Únie v oblasti hospodárskej súťaže stanovia podmienky, za ktorých môžu odberatelia a výrobcovia odstúpiť od zmlúv o nákupe elektriny, ako napríklad všetky uplatniteľné poplatky za odstúpenie a výpovedné lehoty.

9. Členské štáty pri navrhovaní opatrení, ktoré majú priamy vplyv na zmluvy o nákupe elektriny, rešpektujú možné oprávnené očakávania a zohľadňujú vplyv týchto opatrení na existujúce a budúce zmluvy o nákupe elektriny.

10. Komisia do 31. januára 2026 a potom každé dva roky posúdi, či pretrvávajú prekážky a či je na trhoch so zmluvami o nákupe elektriny dostatočná transparentnosť. Komisia môže vypracovať osobitné usmernenia týkajúce sa odstraňovania prekážok na trhoch so zmluvami o nákupe elektriny vrátane neprimeraných alebo diskriminačných postupov alebo poplatkov.

Článok 19b

Dobrovoľné vzory zmlúv o nákupe elektriny a monitorovanie zmlúv o nákupe elektriny

1. Agentúra ACER uverejní výročné posúdenie trhu so zmluvami o nákupe elektriny na úrovni Únie a členských štátov ako súčasť jej výročnej správy uverejnenej podľa článku 15 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/942.

2. Agentúra ACER do 17. októbra 2024 v úzkej koordinácii s príslušnými inštitúciami a zainteresovanými stranami posúdi potrebu vypracovať a vydať dobrovoľné vzory zmlúv o nákupe elektriny prispôsobené potrebám rôznych kategórií protistrán.

Ak sa v posúdení dospeje k záveru, že je potrebné vypracovať a vydať takéto dobrovoľné vzory zmlúv o nákupe elektriny, agentúra ACER spolu s nominovanými organizátormi trhu s elektrinou a po konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami vypracuje takéto vzory, pričom zohľadní, že:

a) používanie uvedených vzorov zmlúv je pre zmluvné strany dobrovoľné;

b) vzory zmlúv okrem iného:

i) ponúkajú rôzne zmluvné obdobia;

ii) poskytujú rôzne cenové vzorce;

iii) zohľadňujú profily zaťaženia odberateľov a výrobné profily výrobcov.

Článok 19c

Opatrenia na úrovni Únie, ktoré majú prispieť k dosiahnutiu dodatočného podielu energie z obnoviteľných zdrojov

Komisia posúdi, či opatrenia na úrovni Únie, ktorými sa dopĺňajú vnútroštátne opatrenia, môžu prispieť k naplneniu spoločného úsilia členských štátov dosiahnuť dodatočné navýšenie podielu energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe Únie o 2,5 % v roku 2030 podľa smernice (EÚ) 2018/2001. Komisia zanalyzuje možnosť využiť mechanizmus Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov zriadený podľa článku 33 nariadenia (EÚ) 2018/1999 na organizovanie aukcií energie z obnoviteľných zdrojov na úrovni Únie v súlade s príslušným regulačným rámcom.

Článok 19d

Systémy priamej podpory cien pre investície vo forme dvojsmerných rozdielových zmlúv

1. Systémy priamej podpory cien pre investície do nových zariadení na výrobu elektriny na výrobu elektriny zo zdrojov uvedených v odseku 4 majú formu dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami.

Prvý pododsek sa uplatňuje na zmluvy v rámci systémov priamej podpory cien pre investície do novej výroby, ktoré boli uzavreté 17. júla 2027 alebo neskôr, alebo v prípade projektov hybridných zariadení na mori spojených s dvomi alebo viacerými ponukovými oblasťami 17. júla 2029.

Účasť účastníkov trhu na systémoch priamej podpory cien vo forme dvojsmerných rozdielových zmlúv a na rovnocenných systémoch s rovnakými účinkami je dobrovoľná.

2. Všetky systémy priamej podpory cien vo forme dvojsmerných rozdielových zmlúv a rovnocenné systémy s rovnakými účinkami sa navrhnú s cieľom:

a) zachovať stimuly pre zariadenie na výrobu elektriny, aby fungovalo a efektívne sa zúčastňovalo na trhoch s elektrinou, najmä s cieľom zohľadniť trhové podmienky;

b) zabrániť akémukoľvek rušivému vplyvu systému podpory na rozhodnutia o prevádzke, nasadení a údržbe zariadenia na výrobu elektriny alebo na ponukové správanie na denných a vnútrodenných trhoch, na trhoch s podpornými službami a vyrovnávacích trhoch;

c) zabezpečiť, aby úroveň ochrany minimálnej odmeny a hornej hranice nadmernej odmeny bola zosúladená s nákladmi na nové investície a trhovými príjmami, aby sa zaručila dlhodobá ekonomická životaschopnosť zariadenia na výrobu elektriny a zároveň sa zabránilo nadmernej kompenzácii;

d) zabrániť neprimeranému narušeniu hospodárskej súťaže a obchodu na vnútornom trhu, najmä stanovením výšky odmeny prostredníctvom otvoreného, jasného, transparentného a nediskriminačného súťažného ponukového konania; ak takéto súťažné ponukové konanie nie je možné uskutočniť, dvojsmerné rozdielové zmluvy alebo rovnocenné systémy s rovnakými účinkami a uplatniteľné realizačné ceny sa navrhnú tak, aby sa zabezpečilo, že rozdelenie príjmov podnikom nespôsobí neprimerané narušenie hospodárskej súťaže a obchodu na vnútornom trhu;

e) zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže a obchodu na vnútornom trhu vyplývajúcemu z rozdelenia príjmov podnikom;

f) obsahovať doložky o sankciách uplatniteľné v prípade neoprávneného jednostranného predčasného ukončenia zmluvy.

3. Pri posudzovaní dvojsmerných rozdielových zmlúv alebo rovnocenných systémov s rovnakými účinkami podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ Komisia zabezpečí súlad so zásadami koncepcie podľa odseku 2.

4. Odsek 1 sa uplatňuje na investície do novej výroby elektriny z týchto zdrojov:

a) veterná energia;

b) slnečná energia;

c) geotermálna energia;

d) vodná energia bez nádrže;

e) jadrová energia.

5. Všetky príjmy alebo ekvivalent vo finančnej hodnote týchto príjmov vyplývajúce zo systémov priamej podpory cien vo forme dvojsmerných rozdielových zmlúv a rovnocenných systémov s rovnakými účinkami uvedených v odseku 1 sa rozdelia medzi koncových odberateľov.

Bez ohľadu na prvý pododsek sa príjmy alebo ekvivalent vo finančnej hodnote týchto príjmov môžu použiť aj na financovanie nákladov na systémy priamej podpory cien alebo investícií na zníženie nákladov na elektrinu pre koncových odberateľov.

Príjmy sa medzi koncových odberateľov rozdelia tak, aby sa zachovali stimuly na znižovanie ich spotreby alebo na jej presunutie do období, keď sú ceny elektriny nízke, a aby sa nenarušila hospodárska súťaž medzi dodávateľmi elektriny.

6. V súlade s článkom 4 ods. 3 tretím pododsekom smernice (EÚ) 2018/2001 môžu členské štáty oslobodiť malé zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov a demonštračné projekty od povinnosti podľa odseku 1 tohto článku.

Článok 19e

Posúdenie potrieb flexibility

1. Najneskôr jeden rok po tom, čo agentúra ACER schváli metodiku podľa odseku 6, a následne každé dva roky regulačný orgán alebo iný orgán alebo subjekt, ktorý určí členský štát, prijme správu o odhadovaných potrebách flexibility na vnútroštátnej úrovni na obdobie aspoň nasledujúcich piatich až 10 rokov vzhľadom na potrebu nákladovo efektívnym spôsobom zabezpečiť bezpečnosť a spoľahlivosť dodávok a dekarbonizovať elektrizačnú sústavu, a to s ohľadom na integráciu rozličných obnoviteľných zdrojov energie a rôznych odvetví, ako aj prepojenosť trhu s elektrinou vrátane cieľov prepojenia a potenciálnej dostupnosti cezhraničnej flexibility.

Správa uvedená v prvom pododseku musí byť:

a) v súlade s posudzovaním primeranosti zdrojov na európskej úrovni a s posudzovaním primeranosti zdrojov na vnútroštátnej úrovni vykonávaným podľa článkov 23 a 24;

b) založená na údajoch a analýzach poskytnutých prevádzkovateľmi prenosových sústav a prevádzkovateľmi distribučných sústav každého členského štátu podľa odseku 4 a s použitím spoločnej metodiky podľa odseku 4 a v riadne odôvodnených prípadoch na základe dodatočných údajov a analýz.

Ak členský štát na účely prijatia správy uvedenej v prvom pododseku určil prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo iný subjekt, regulačný orgán správu schváli alebo zmení.

2. V správe uvedenej v odseku 1 sa prinajmenšom:

a) zhodnotia rôzne druhy potrieb flexibility, aspoň na sezónnom, dennom a hodinovom základe, s cieľom integrovať elektrinu vyrobenú z obnoviteľných zdrojov do elektrizačnej sústavy, okrem iného aj rôzne predpoklady, pokiaľ ide o trhové ceny elektriny, jej výrobu a dopyt po nej;

b) zváži potenciál nefosílnych zdrojov flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie vrátane agregácie a prepojenia, s cieľom uspokojiť potreby flexibility na prenosovej i distribučnej úrovni;

c) vyhodnotia prekážky flexibility na trhu a navrhnú príslušné zmierňujúce opatrenia a stimuly vrátane odstránenia regulačných prekážok a možných zlepšení trhov a prevádzkových služieb alebo produktov sústavy;

d) vyhodnotí prínos digitalizácie prenosových a distribučných elektrizačných sústav; a

e) zohľadnia zdroje flexibility, ktoré sa očakávajú, že budú k dispozícii v iných členských štátoch.

3. Prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav každého členského štátu poskytnú regulačnému orgánu alebo inému orgánu alebo subjektu určenému podľa odseku 1 údaje a analýzy potrebné na vypracovanie správy uvedenej v odseku 1. V riadne odôvodnených prípadoch môže regulačný orgán alebo iný orgán alebo subjekt určený podľa odseku 1 požiadať dotknutých prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav, aby v správe uviedli dodatočné informácie nad rámec požiadaviek uvedených v odseku 4. Dotknutí prevádzkovatelia elektrizačných prenosových sústav alebo dotknutí prevádzkovatelia distribučných sústav elektriny spolu s prevádzkovateľmi sietí zemného plynu a prevádzkovateľmi vodíkových sústav koordinujú zhromažďovanie relevantných informácií, ak je to potrebné na účely tohto článku.

4. ENTSO pre elektrinu a subjekt PDS EÚ koordinujú činnosť prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav, pokiaľ ide o údaje a analýzy, ktoré sa majú poskytnúť v súlade s odsekom 3. Musia najmä:

a) vymedziť typ a formát údajov, ktoré majú prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav poskytovať regulačným orgánom alebo inému orgánu alebo subjektu určenému podľa odseku 1;

b) vypracovať metodiku analýzy potrieb flexibility, ktorú vykonajú prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav, pričom zohľadnia aspoň:

   i) všetky dostupné zdroje flexibility nákladovo efektívnym spôsobom v rôznych časových rámcoch, a to aj v iných členských štátoch;

   ii) plánované investície do prepojenia a flexibility na úrovni prenosu a distribúcie; a

   iii) potrebu dekarbonizovať elektrizačnú sústavu s cieľom splniť ciele Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 11 nariadenia (EÚ) 2018/1999, a jej cieľ klimatickej neutrality do roku 2050 stanovený v článku 2 nariadenia (EÚ) 2021/1119 v súlade s Parížskou dohodou prijatou na základe Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (*).

Metodika uvedená v prvom pododseku písm. b) obsahuje hlavné kritériá na posúdenie schopnosti rôznych zdrojov flexibility pokryť potreby flexibility.

5. ENTSO pre elektrinu a subjekt PDS EÚ navzájom úzko spolupracujú, pokiaľ ide o koordináciu prevádzkovateľov prenosových sústav a prevádzkovateľov distribučných sústav v súvislosti poskytovaním údajov a analýz podľa odseku 4.

6. ENTSO pre elektrinu a subjekt PDS EÚ do 17. apríla 2025 agentúre ACER spoločne predložia návrh týkajúci sa typu a formátu údajov, ktoré sa majú predkladať regulačnému orgánu alebo inému orgánu alebo subjektu určenému podľa odseku 1, a metodiky na účely analýzy potrieb flexibility uvedenej v odseku 4. Agentúra ACER návrh do troch mesiacov od jeho doručenia buď schváli, alebo ho zmení. Ak agentúra ACER návrh zmení, poradí sa pred prijatím zmien so skupinou pre koordináciu v oblasti elektrickej energie, s ENTSO pre elektrinu a so subjektom PDS EÚ. Prijatý návrh sa uverejní na webovom sídle agentúry ACER.

7. Regulačný orgán alebo iný orgán alebo subjekt určený podľa odseku 1 predloží Komisii a agentúre ACER správy uvedené v odseku 1 a uverejní ich. Agentúra ACER do 12 mesiacov od doručenia správ vydá správu, v ktorej ich analyzuje a poskytne odporúčania týkajúce sa otázok cezhraničného významu v súvislosti so zisteniami regulačného orgánu alebo orgánu alebo subjektu určeného podľa odseku 1 vrátane odporúčaní týkajúcich sa odstránenia prekážok vstupu nefosílnych zdrojov flexibility.

Spomedzi otázok cezhraničného významu agentúra ACER posúdi:

a) ako lepšie integrovať analýzu potrieb flexibility uvedenú v odseku 1 tohto článku s metodikou posudzovania primeranosti zdrojov na európskej úrovni v súlade s článkom 23 a metodikou desaťročného plánu rozvoja sústavy pre celú Úniu, zabezpečujúc súlad medzi nimi;

b) odhadované potreby flexibility v elektrizačnej sústave na úrovni Únie a jej predpokladaný hospodársky dostupný potenciál na obdobie nasledujúcich piatich až 10 rokov pri zohľadnení národných správ;

c) možnosť zavedenia ďalších opatrení na uvoľnenie potenciálu flexibility na trhoch s elektrinou a v rámci prevádzky sústavy.

Výsledky analýzy uvedenej v druhom pododseku písm. a) sa môžu zohľadniť pri ďalších revíziách metodík uvedených v danom písmene v súlade s príslušnými právnymi aktmi Únie.

Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy môže z vlastnej iniciatívy poskytnúť agentúre ACER informácie o tom, ako zabezpečiť súlad s cieľmi Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 a jej cieľom klimatickej neutrality do roku 2050.

8. ENTSO pre elektrinu aktualizuje plán rozvoja sústavy pre celú Úniu tak, aby zahŕňal výsledky národných správ o potrebách flexibility uvedených v odseku 1. Prevádzkovatelia prenosových sústav a prevádzkovatelia distribučných sústav zohľadňujú uvedené správy vo svojich plánoch rozvoja sústav.

Článok 19f

Orientačný národný cieľ v oblasti nefosílnej flexibility

Každý členský štát najneskôr šesť mesiacov od predloženia správy podľa článku 19e ods. 1 tohto nariadenia vymedzí na základe uvedenej správy orientačný národný cieľ v oblasti nefosílnej flexibility vrátane príslušných konkrétnych príspevkov riadenia odberu a uskladňovania energie k tomuto cieľu. Členské štáty môžu dosiahnuť tento cieľ využitím identifikovaného potenciálu nefosílnej flexibility, odstránením identifikovaných trhových prekážok alebo prostredníctvom systémov podpory nefosílnej flexibility uvedených v článku 19g tohto nariadenia. Tento orientačný národný cieľ vrátane príslušných konkrétnych príspevkov riadenia odberu a uskladňovania energie k tomuto cieľu, ako aj opatrení na jeho dosiahnutie sa zohľadnia aj v integrovaných národných energetických a klimatických plánoch členských štátov, pokiaľ ide o rozmer ‚vnútorný trh s energiou' v súlade s článkami 3, 4 a 7 nariadenia (EÚ) 2018/1999, a v ich integrovaných národných energetických a klimatických správach o pokroku v súlade s článkom 17 uvedeného nariadenia. Členské štáty môžu do prijatia správy podľa článku 19e ods. 1 tohto nariadenia vymedziť predbežné orientačné národné ciele.

Po posúdení vykonanom v súlade s článkom 9 nariadenia (EÚ) 2018/1999 Komisia po tom, ako jej budú doručené národné orientačné ciele vymedzené a oznámené členskými štátmi v súlade s odsekom 1 tohto článku, predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi národné správy.

Na základe záverov správy vypracovanej na základe prvých informácií oznámených členskými štátmi môže Komisia vypracovať stratégiu Únie v oblasti flexibility s osobitným zameraním na riadenie odberu a uskladňovanie energie s cieľom uľahčiť ich zavádzanie, ktorá je v súlade s cieľmi Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 a s cieľom klimatickej neutrality do roku 2050. Uvedenú stratégiu Únie v oblasti flexibility môže v prípade potreby sprevádzať legislatívny návrh.

Článok 19g

Systémy podpory nefosílnej flexibility

1. Bez toho, aby boli dotknuté články 12 a 13, ak sú investície do nefosílnej flexibility nedostatočné na dosiahnutie orientačného národného cieľa alebo v relevantných prípadoch predbežných orientačných národných cieľov vymedzených podľa článku 19f, členské štáty môžu uplatňovať systémy podpory nefosílnej flexibility, ktoré pozostávajú z platieb za dostupné kapacity nefosílnej flexibility. Členské štáty, ktoré uplatňujú kapacitný mechanizmus, zvážia vykonanie potrebných úprav pri navrhovaní kapacitných mechanizmov s cieľom podporiť účasť nefosílnej flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie, bez toho, aby bola dotknutá možnosť týchto členských štátov využívať systémy podpory nefosílnej flexibility uvedené v tomto odseku.

2. Možnosť členských štátov uplatňovať opatrenia podpory nefosílnej flexibility podľa odseku 1 tohto článku im nebráni v tom, aby svoje orientačné národné ciele vymedzené podľa článku 19f plnili inými prostriedkami

Článok 19h

Zásady navrhovania systémov podpory nefosílnej flexibility

Systémy podpory nefosílnej flexibility, ktoré uplatňujú členské štáty v súlade s článkom 19g ods. 1:

a) neprekračujú rámec toho, čo je potrebné na nákladovo efektívne dosiahnutie orientačného národného cieľa alebo v relevantných prípadoch predbežného orientačného národného cieľa vymedzeného podľa článku 19f;

b) sa obmedzujú na nové investície do zdrojov nefosílnej flexibility, ako je riadenie odberu a uskladňovanie energie;

c) sa usilujú zohľadniť lokalizačné kritériá, aby sa investície do nových kapacít uskutočňovali na optimálnych miestach;

d) nevedú k spusteniu výroby energie z fosílnych palív nachádzajúcej sa za meracím bodom;

e) zvolia poskytovateľov kapacity otvoreným, transparentným, súťažným, dobrovoľným, nediskriminačným a nákladovo efektívnym spôsobom;

f) zabraňujú neprimeraným narušeniam efektívneho fungovania trhov s elektrinou a vystaveniu kolísaniam cien a trhovému riziku, a zároveň zachovávajú efektívne prevádzkové stimuly a cenové signály;

g) poskytujú stimuly na integráciu na trhoch s elektrinou spôsobom, ktorý je orientovaný na trh a reaguje naň, pričom bránia zbytočnému narušeniu trhov s elektrinou a zároveň zohľadňujú možné náklady na integráciu systému a preťaženie a stabilitu sústavy;

h) stanovujú minimálnu úroveň účasti na trhoch s elektrinou, pokiaľ ide o aktivovanú energiu, pričom sa vezmú do úvahy technické špecifikácie zariadenia, ktoré poskytuje flexibilitu;

i) uplatňujú primerané sankcie pre poskytovateľov kapacít, ktorí nedodržiavajú minimálnu úroveň účasti na trhoch s elektrinou uvedenú v písmene h) alebo ktorí nespĺňajú efektívne prevádzkové stimuly a cenové signály uvedené v písmene f);

j) podporujú otvorenie cezhraničnej účasti tých zdrojov, ktoré sú schopné zabezpečiť požadovanú technickú výkonnosť, za predpokladu pozitívnej analýzy nákladov a prínosov.

(*) Ú. v. EÚ L 282, 19.10.2016, s. 4.“

10. Článok 21 sa mení takto:

a) odsek 1 sa nahrádza takto:

„1. Členské štáty môžu pri vykonávaní opatrení uvedených v článku 20 ods. 3 tohto nariadenia v súlade s článkami 107, 108 a 109 ZFEÚ zaviesť kapacitné mechanizmy.“;

b) odsek 7 sa vypúšťa;

c) odsek 8 sa nahrádza takto:

„8. Kapacitné mechanizmy schvaľuje Komisia na obdobie najviac 10 rokov. Objem viazaných kapacít sa zníži na základe plánov vykonávania uvedených v článku 20 ods. 3. Členské štáty po zavedení kapacitného mechanizmu pokračujú v uplatňovaní plánu vykonávania.“

11. V článku 22 ods. 1 sa vypúšťa písmeno a).

12. V článku 37 ods. 1 sa písmeno a) nahrádza takto:

„a) vykonávanie koordinovaného výpočtu kapacity v súlade s metodikami vypracovanými podľa usmernenia pre prideľovanie dlhodobých kapacít stanoveného nariadením (EÚ) 2016/1719, usmernenia pre prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia stanoveného nariadením (EÚ) 2015/1222 a usmernenia na zabezpečovanie rovnováhy v elektrizačnej sústave stanoveného nariadením (EÚ) 2017/2195;“

13. V článku 50 sa vkladá tento odsek:

„4a. Prevádzkovatelia prenosových sústav transparentným spôsobom uverejňujú jasné informácie o kapacite dostupnej pre nové pripojenia v oblastiach, v ktorých pôsobia, s vysokým priestorovým rozlíšením, rešpektujúc verejnú bezpečnosť a dôvernosť údajov, a to vrátane kapacity, na ktorú sa vzťahuje žiadosť o pripojenie, a možnosti flexibilného pripojenia v preťažených oblastiach. Uverejnenie zahŕňa informácie o kritériách výpočtu dostupnej kapacity pre nové pripojenia. Prevádzkovatelia prenosových sústav uvedené informácie pravidelne aktualizujú, a to aspoň každý mesiac.

Prevádzkovatelia prenosových sústav transparentným spôsobom poskytujú používateľom sústavy jasné informácie o stave a spracovaní ich žiadostí o pripojenie vrátane prípadných informácií týkajúcich sa dohôd o flexibilnom pripojení. Tieto informácie poskytnú do troch mesiacov od podania žiadosti. Ak požadované pripojenie nie je povolené ani trvalo odmietnuté, prevádzkovatelia prenosových sústav tieto informácie pravidelne aktualizujú, a to aspoň štvrťročne.“

14. V článku 57 sa dopĺňa tento odsek:

„3. Prevádzkovatelia distribučných sústav a prevádzkovatelia prenosových sústav navzájom spolupracujú pri konzistentnom uverejňovaní konzistentných informácií o dostupnej kapacite pre nové pripojenia v oblastiach, v ktorých pôsobia, pričom realizátorom nových energetických projektov a iným potenciálnym používateľom sústavy poskytujú dostatočne podrobný prehľad.“

15. Článok 59 sa mení takto:

a) v odseku 1 sa písmeno b) nahrádza takto:

„b) pravidlá prideľovania kapacity a riadenia preťaženia podľa článkov 7 až 10, 13 až 17, 19 a 35 až 37 tohto nariadenia a článku 6 smernice (EÚ) 2019/944 vrátane pravidiel týkajúcich sa metodík a postupov výpočtu dennej, vnútrodennej a dlhodobej kapacity, modelov sústav, konfigurácie ponukovej oblasti, redispečingu a protiobchodu, algoritmov obchodovania, jednotného prepojenia denných a vnútrodenných trhov, rozličných možností riadenia, garantovateľnosti pridelenej medzioblastnej kapacity, rozdelenia príjmu z preťaženia, podrobností a osobitných vlastností nástrojov uvedených v článku 9 ods. 3 tohto nariadenia s odkazom na prvky uvedené v odsekoch 4 a 5 uvedeného článku, prideľovanie a uľahčenie obchodovania s finančnými dlhodobými prenosovými právami jednotnou prideľovacou platformou, ako aj frekvencie, splatnosti a osobitnej povahy takýchto dlhodobých prenosových práv, hedžingu rizika pri medzioblastnom prenose, nominačných postupov, náhrady nákladov na prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia a metodiky kompenzácie prevádzkovateľov elektrární na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov na mori za zníženie kapacity;“;

b) v odseku 2 sa písmeno a) nahrádza takto:

„a) pravidlá pripojenia k sústave vrátane pravidiel pripojenia odberných zariadení pripojených do prenosovej sústavy, distribučných zariadení pripojených do prenosovej sústavy a distribučných sústav, pripojenia odberných jednotiek používaných na riadenie odberu, požiadaviek na pripojenie výrobcov elektriny a iných používateľov sústav do elektrizačnej sústavy, požiadaviek na pripojenie sietí jednosmerného prúdu vysokého napätia do elektrizačnej sústavy, požiadaviek na jednosmerne pripojené jednotky parku zdrojov do elektrizačnej sústavy a vzdialené meniarne jednosmerného prúdu vysokého napätia, ako aj postupov prevádzkových oznamov o pripojení do elektrizačnej sústavy;“

16. V článku 64 sa vkladajú tieto odseky:

„2a. Odchylne od článku 6 ods. 9, 10 a 11 môžu Estónsko, Lotyšsko a Litva uzatvárať finančné zmluvy na disponibilitu až päť rokov pred začiatkom poskytovania disponibility. Trvanie takýchto zmlúv nepresiahne osem rokov po tom, ako Estónsko, Lotyšsko a Litva pristúpia k synchrónnej oblasti Kontinentálna Európa.

Regulačné orgány Estónska, Lotyšska a Litvy môžu svojim prevádzkovateľom prenosových sústav povoliť, aby prideľovali medzioblastnú kapacitu na základe trhového procesu, ako sa uvádza v článku 41 nariadenia (EÚ) 2017/2195, bez objemových obmedzení, a to do šiestich mesiacov odo dňa, ku ktorému sa v plnej miere vykoná a začne fungovať spoločne optimalizovaný postup prideľovania podľa článku 38 ods. 3 uvedeného nariadenia.

2b. Odchylne od článku 22 ods. 4 písm. b) môžu členské štáty požiadať, aby výrobná kapacita, ktorá začala komerčnú výrobu pred 4. júlom 2019 a ktorá vypúšťa viac ako 550 g CO_2 z fosílnych palív na kWh elektriny a viac ako 350 kg CO_2 z fosílnych palív v priemere za rok na nainštalovaný kWe, mohla pod podmienkou dodržania článkov 107 a 108 ZFEÚ byť výnimočne nasadená, prijímať platby alebo vytvárať záväzky pre budúce platby po 1. júli 2025 v rámci kapacitného mechanizmu schváleného Komisiou pred 4. júlom 2019.

2c. Komisia posúdi vplyv žiadosti uvedenej v odseku 2b z hľadiska emisií skleníkových plynov. Komisia môže udeliť výnimku po posúdení správy uvedenej v odseku 2d za predpokladu, že sú splnené tieto podmienky:

a) členský štát k 4. júlu 2019 alebo neskôr vykonal súťažné ponukové konanie podľa článku 22, ktoré sa vzťahuje na dodacie obdobie po 1. júli 2025 a ktorého cieľom je maximalizovať účasť poskytovateľov kapacity, ktorí spĺňajú požiadavky uvedené v článku 22 ods. 4;

b) objem kapacity ponúkanej v súťažnom ponukovom konaní uvedenom v písmene a) tohto odseku nie je dostatočný na riešenie problému primeranosti zisteného podľa článku 20 ods. 1 pre dodacie obdobie, na ktoré sa toto ponukové konanie vzťahuje;

c) výrobná kapacita, ktorá vypúšťa viac ako 550 g CO_2 z fosílnych palív na kWh elektriny, je nasadená, prijíma platby alebo vytvára záväzky pre budúce platby na obdobie nepresahujúce jeden rok a na dodacie obdobie, ktoré nepresahuje dĺžku trvania výnimky, a je obstaraná prostredníctvom dodatočného postupu obstarávania, ktorý spĺňa všetky požiadavky uvedené v článku 22 s výnimkou požiadaviek stanovených v odseku 4 písm. b) uvedeného článku, a to len v takom objeme kapacity, aký je potrebný na vyriešenie problému primeranosti uvedeného v písmene b) tohto odseku.

Výnimka podľa tohto odseku sa môže uplatňovať do 31. decembra 2028 za predpokladu, že podmienky v ňom stanovené budú splnené počas celého trvania výnimky.

2d. K žiadosti o výnimku uvedenej v odseku 2b sa pripojí správa členského štátu, ktorá obsahuje:

a) posúdenie vplyvu výnimky z hľadiska emisií skleníkových plynov a na prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov, väčšiu flexibilitu, uskladňovanie energie, elektromobilitu a riadenie odberu;

b) plán obsahujúci míľniky, ktorý sa týka prechodu od účasti výrobnej kapacity uvedenej v odseku 2b na kapacitných mechanizmoch do dátumu uplynutia platnosti výnimky vrátane plánu na obstaranie potrebnej náhradnej kapacity v súlade s orientačnou národnou trajektóriou celkového podielu energie z obnoviteľných zdrojov a posúdenia investičných prekážok, ktoré spôsobujú nedostatok ponúk v súťažnom ponukovom konaní uvedenom v odseku 2c písm. a).“

17. Článok 69 sa mení takto:

a) odsek 2 sa nahrádza takto:

„2. Komisia do 30. júna 2026 preskúma toto nariadenie a na základe tohto preskúmania predloží Európskemu parlamentu a Rade komplexnú správu spolu s prípadným legislatívnym návrhom.

V správe Komisie sa posúdi okrem iného:

a) účinnosť súčasnej štruktúry a fungovania krátkodobých trhov s elektrinou, a to aj v krízových alebo núdzových situáciách, a všeobecnejšie potenciálna neefektívnosť vnútorného trhu s elektrinou a rôzne možnosti zavedenia možných nápravných opatrení a nástrojov, ktoré sa majú uplatňovať v krízových alebo núdzových situáciách vzhľadom na skúsenosti na medzinárodnej úrovni a na nový vývoj na vnútornom trhu s elektrinou;

b) vhodnosť súčasného právneho a finančného rámca Únie pre distribučné siete na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a vnútorného trhu s energiou;

c) v súlade s článkom 19a potenciál a životaschopnosť zriadenia jednej alebo viacerých trhových platforiem Únie pre zmluvy o nákupe elektriny, ktoré sa majú používať na dobrovoľnom základe, vrátane interakcie uvedených potenciálnych platforiem s inými existujúcimi platformami trhu s elektrinou a združovania dopytu po zmluvách o nákupe elektriny prostredníctvom agregácie.“;

b) dopĺňa sa tento odsek:

„3. Komisia do 17. januára 2025 predloží Európskemu parlamentu a Rade podrobnú správu, v ktorej posúdi možnosti zefektívnenia a zjednodušenia procesu uplatňovania kapacitného mechanizmu podľa kapitoly IV s cieľom zabezpečiť, aby sa členské štáty mohli včas venovať problémom primeranosti. V tejto súvislosti Komisia podľa potreby požiada agentúru ACER, aby zmenila metodiku posudzovania primeranosti zdrojov na európskej úrovni uvedenú v článku 23 v súlade s článkami 23 a 27.

Komisia do 17. apríla 2025 po konzultácii s členskými štátmi predloží v prípade potreby návrhy na zjednodušenie procesu posudzovania kapacitných mechanizmov.“

18. Vkladá sa tento článok:

„Článok 69a

Interakcia s právnymi aktmi Únie v oblasti financií

Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie nariadení (EÚ) č. 648/2012 a (EÚ) č. 600/2014 a smernice 2014/65/EÚ, pokiaľ ide o činnosti účastníkov trhu alebo organizátorov trhu týkajúce sa finančných nástrojov v zmysle vymedzenia v článku 4 ods. 1 bode 15 smernice 2014/65/EÚ.“

19. V prílohe I sa bod 1.2 nahrádza takto:

„1.2. Koordinovaný výpočet kapacity sa vykonáva pre všetky časové rámce prideľovania.“

Článok 3

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 13. júna 2024

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predsedníčka	*predsedníčka*
R. METSOLA	H. LAHBIB